

Azərbaycan Ordusu, Azərbaycan əsgəri bilməlidir ki, ölkəmizin ərazi bütövlüyü nəyin bahasına olursa olsun, bərpa edilməlidir.

Heydər ƏLİYEV

AZƏRBAYCAN ORDUSU

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MÜDAFİƏ NAZİRLİYİNİN ORQANI

Qəzet 1992-ci il fevralın 11-dən çıxır

8 iyul 2020-ci il № 40 (2458)

Qiyməti 30 qəpik

Azərbaycan Prezidenti İlham ƏLİYEV:

Artıq son vaxtlar bütün aparıcı beynəlxalq təşkilatların sənədlərində Azərbaycanın ərazi bütövlüyü birmənalı şəkildə dəstəklənir

İyulun 6-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Bakının Xətai rayonunda Fövqəladə Hallar Nazirliyinin Tibb Mərkəzinin koronaviruslu xəstələrin müalicəsi üçün nəzərdə tutulan modul tipli hospitalının açılışında iştirak edirlər. Tibb ocağında yaradılan şəraitlə tanışlıqdan sonra dövlətimizin başçısı Azərbaycan Televiziyasına, İctimai Televiziyaya və "Xəzər" Televiziyasına müsahibə verib.

- Cənab Prezident, vaxt tapıb suallarımızı cavablandırduğınıza görə təşəkkür edirəm. Birinci sualım bugünkü modul tipli xəstəxana ilə bağlı olacaq. Yaradılan şəraitlə tanış oldunuz. Bununla bağlı təəssüratlarınızı bölüşməyinizi xahiş edirəm.

- Təəssüratlar çox müsbətdir. Əsas odur ki, bu xəstəxana çox qısa müddət ərzində ərsəyə gəlib və burada 800 xəstənin yerləşməsi nəzərdə tutulur. Nəzərə alsaq ki, COVID xəstələrinin sayı artmaqdadır, bizə əlavə çarpayılar lazımdır və bu istiqamətdə işlər aparılır.

Bu xəstəxanada bütün lazımi şərait yaradılıb. Palatalar, laboratoriya, diaqnostika mərkəzi, həkimlər üçün yaxşı şərait vardır. Ən önəmlisi odur ki, bu xəstəxana 800 çarpayılıqdır. Bu ərazidə təqribən bir ay-ay yarım ərzində yeni xəstəxana inşa ediləcək. O da modul tipli xəstəxana olacaq. Orada çarpayıların sayı 1300-ə qədərdir. Yəni, təqribən iki ay ərzində biz 2 mindən çox xəstəni yerləşdirə biləcəyik. Beləliklə, xəstəliklə mübarizədə bizim əlavə imkanlarımız olacaqdır.

- Cənab Prezident, Sizin də qeyd etdiyiniz kimi, son vaxtlar Azərbaycanda koronavirusla mübarizə ilə əlaqədar modul tipli xəstəxanalar açılır və Siz də növbəti dəfə belə bir tibb ocağının açılışında iştirak etdiniz. Qısa olaraq toxundunuz, amma istərdim, mümkünə ətraflı məlumat verəsiniz ki, gələcəkdə də əlavə belə tibb ocaqlarının yaradılması, inşası nəzərdə tutulurmu?

- Bəli, nəzərdə tutulur. Bildiyiniz kimi, modul tipli 5 xəstəxana artıq fəaliyyətdədir. Bu xəstəxanaların tez bir zamanda inşa edilməsi onu göstərir ki, biz həyata seyntnot vəziyyətdə lazımi addımları ata bilirik. Bildiyiniz kimi, heç bir ölkə bu pandemiya-yə hazır deyildi. Bizim mövcud çarpayıların sayı adi rejimə hesablanmışdı. Ona görə, modul tipli xəstəxanaların tikintisi zəruri idi və biz bunu etdik. Bildiyiniz kimi, ikisi Bakıda, biri Sumqayıt-

da, biri Gəncədə, biri Abşeron rayonunda artıq fəaliyyətdədir və beşinin də tikintisi gedir. Hesab edirdik ki, on xəstəxana bizə kifayət edəcək. Ancaq görürük ki, əlavə xəstəxanalara ehtiyac olacaq. Ona görə, mən bu yaxınlarda göstəriş verdim ki, əlavə on modul tipli xəstəxana sifariş olunsun, onların yerləri müəyyən edilsin və biz ən kritik vəziyyətə hazır olmalıyıq. Əslində, modul tipli bu on xəstəxananın tikintisi ilə bağlı qərarı biz o vaxt vermişdik ki, xəstəliyin yayılması o qədər də geniş vüsət almamışdı. Həmin qərar aprel ayında verilmişdi, o vaxt gündə təqribən 30, 40, 50, 60 insan xəstələnirdi. Əlbəttə, qabaqlayıcı tədbirlərin görülməsi zəruri

idi. Ancaq biz təxmin edə bilməzdik ki, xəstəlik necə inkişaf edəcək. Lakin ehtimal var idi və dünyada gedən proseslər onu göstərirdi ki, xəstələrin sayı arta bilər. Belə olan halda biz çıxılmaz vəziyyətdə qalar, bu xəstələri harada yerləşdirərdik? Ona görə o vaxt bu qərarın qəbul edilməsi düzgün addım idi. Bu gün yenə də modul tipli əlavə on xəstəxananın tikilməsi bərdə qərar gələcəyə hesablanır. Ümumiyyətlə hazırda ölkəmizin 45 xəstəxanasında koronavirus xəstələri müalicə alırlar. Onu da bildirməliyəm ki, bu xəstəxanaların 36-sı mənim sərəncamımla son müddət ərzində inşa ediləndir. Təəssür etmək çətin deyil ki, əgər bu xəstə-

təxanalar tikilməsəydi, indi biz hansı problemlərlə üzləşə bilərdik. Beləliklə, bu gün bizim hələ ki, kifayət qədər boş çarpayılarımız var. Ancaq biz hər bir vəziyyətə hazır olmalıyıq.

Bildirməliyəm ki, bu il istifadə edilmiş "Yeni klinika"da hazırda 350 xəstə müalicə alır. Biz qısa müddət ərzində orada çarpayıların sayını 700-750-yə çatdıracağıq. Ona görə hesablamaq çətin deyil ki, əgər buna ehtiyac yaranarsa, biz qısa müddət ərzində 5 mindən çox xəstəni yerləşdirə biləcəyik - yəni, xəstəxanalarda 2100, modul tipli 15 xəstəxanada 3 min, "Yeni klinika"da əlavə 350.

- Cənab Prezident, dünyada, o cümlədən ölkəmizdə koronavirus pandemiyası ilə bağlı vəziyyəti qiymətləndirməyinizi istərdik.

- Bildiyiniz kimi, dünyada koronavirus xəstəliyi daha geniş vüsət alır. Bizim kimi, bəzi ölkələr yumşalma tədbirlərindən sonra gördülər ki, xəstəliyin yayılma tempi geniş vüsət alıb. Ona görə indi dünyada bir çox ölkələr yenidən məhdudlaşdırıcı tədbirlərə qayıdırlar. Hesab edirəm ki, bu, düzgün qərardir. Çünki bu gün bu xəstəliyin tam müalicəsi üçün peyvənd mövcud deyil. Belə olan halda yoluxanların sayı bundan sonra da arta bilər.

Bizə gəldikdə, bəri başdan bütün qabaqlayıcı tədbirlərin görülməsi ilə vəziyyəti nəzarətdə saxlaya bildik və bu gün də vəziyyət nəzarət altındadır. Baxmayaraq ki, hazırda gündə təqribən 500 yeni xəstə qeydə alınır, yəni, yoluxmanın tempi yüksəkdir, ancaq vəziyyət nəzarət altındadır. Əlbəttə, biz pandemiyanın ilk günlərindən çox önəmli addımlar atdıq. Fevral ayında bizim cəmi altı laboratoriyamız var idi. Hazırda bu laboratoriyaların sayı 29-ə çatıb və 15 yeni laboratoriya sifariş edilib, yoldadır, gələcək və laboratoriyaların sayı 44-ə çatacaqdır. Bu, bizə imkan verəcək ki, daha çox test aparaq. Onu da bildirməliyəm ki, bu günə qədər 500 mindən çox test aparılıb və adambaşına düşən testlərin sayına görə Azərbaycan dünyada təqribən 40-cı yerdədir.

(Ardı 2-ci səhifədə)

Azərbaycan Prezidenti İlham ƏLİYEV:

Artıq son vaxtlar bütün aparıcı beynəlxalq təşkilatların sənədlərində Azərbaycanın ərazi bütövlüyü birmənalı şəkildə dəstəklənir

(Əvvəli 1-ci səhifədə)

Xəstəxanaların buna hazır olması məsələləri də öz həllini tapıb. Deyə bilərəm ki, bu 45 xəstəxananın əksəriyyəti bölgələrdə yerləşir. Bu xəstəxanalar regional inkişaf proqramı çərçivəsində tikilib və bu gün ən yüksək standartlara cavab verir.

Əlbəttə ki, biz məhdudlaşdırıcı tədbirlərin görülməsi ilə bağlı addımlarımızı vəziyyətə uyğun şəkildə atırıq. May ayının əvvəlində biz birinci yumşalma addımları atanda mən demişdim ki, xəstəliyin yayılma sürətinin artdığını görsək, yenidən sərtləşdirilmiş məhdudlaşdırıcı tədbirlərə qayıtmalı olacağıq, belə də oldu. Bu gün karantin rejiminin qüvvədə qalması hesab edirəm ki, düzgün addımdır. Bildirməliyəm ki, bir çox ölkələr yenə də karantin rejiminin daha da sərt formasına qayıdırlar.

Əlbəttə, hər bir məsələ müqayisə tələb edir və deyə bilərəm ki, bizimlə əhalisi eyni olan bezi inkişaf etmiş ölkələrdə yoluxanların sayı 60-70 mindir, ölənlərin sayı 10 mindir. O ölkələrin səhiyyə sistemi bir çox hallarda nümunə kimi göstərilirdi. Bu, onu göstərir ki, heç bir ölkə tam şəkildə özünü sığortalıq hesab edə bilməz və bu xəstəlik səhəhdə tanınır. Ona görə beynəlxalq əməkdaşlığa daha böyük ehtiyac var və Azərbaycan bu istiqamətdə lazımı addımları atır.

Bu xəstəlik bir şeyi də göstərir - adətən hesab olunurdu ki, belə dəhşətli pandemiyalar, epidemiyalar, insanların yoluxucu xəstəliklərdən kütləvi şəkildə həlak olması ancaq geridə qalmış ölkələrdə mümkündür. Amma həyat onu göstərdi ki, bu, belə deyil. Həyat onu göstərdi ki, bu gün pandemiya adətən ən çox əziyyət çəkən ölkələr inkişaf etmiş ölkələrdir. Əgər onlar bu məsələyə tam çərə tapa bilmərsələr, əlbəttə ki, o qədər də inkişaf etməmiş, yaxud da geridə qalmış ölkələrdə vəziyyəti təsəvvür etmək çətin deyil.

Biz, əlbəttə, bütün addımları atanda vəziyyəti dərinlən təhlil edirik. Məhdudlaşdırıcı tədbirlər tətbiq olunanda, əlbəttə ki, mütəxəssislərlə, həkimlərlə məsləhətləşmələr aparılır. Yəni, biz bu işi kortəbii aparmırıq, ölçülü-biçilmiş addımlar atırıq. Bu addımların əsas məqsədi insanlarımızı, onların sağlamlığını, həyatını bu xəstəlikdən qorumaqdır. Pandemiya dövründə bütün imkanlarımız səfərbər olunmalıdır ki, biz bu vəziyyətdən az itkilərlə çıxıb qalmaq.

- Cənab Prezident, karantin rejiminə toxununuz. Bu cür karantin rejiminin nə qədər davam edəcəyini proqnozlaşdırmaq olar? Yəni, hansısa bir səviyyə varmı özümüz üçün onu əsas tutaraq deyə bilək ki, karantin rejimi filan vaxt yekunlaşa bilər.

- Bilirsiniz ki, biz pandemiya dövründə adətən karantin rejimini bir, ya iki həftə ərzində elan edirdik. Vəziyyəti təhlil edərkən, nəzarət mexanizmlərini gücləndirərək baxırdıq ki, bu sərtləşdirilmiş tədbirlər nəyə gətirib çıxarır. Deyə bilərəm ki, bir müddət bundan əvvəl yoluxanların sürətlə artan sayı indi sabitləşib. Son bir neçə gün ərzində, dediyim kimi, artıq 500 ətrafında yeni yoluxan insan var. Ancaq biz hələ müsbət dinamika çıxarmamışıq. Bu günə qədər xəstələnlərin sayı sağalanların sayından çoxdur və bu mənfi dinamika, qeyd etdiyim kimi, bizim səhiyyə sistemimizə də əlavə yüküdür. Ona görə indiki rejim nə qədər davam edəcək və bu rejim daha da sərtləşəcək, yoxsa yumşalacaq, yaxın gələcəkdə biz bunu görecəyik. Yenə də demək istəyirəm ki, ilk gündən bu günə qədər burada dövlət tərəfindən bütün lazımı addımlar atılıb. Xəstəliyin yayılmasının başlıca səbəbi bezi insanların məsuliyyətsizliyidir. Onlar sadəcə qaydaları gözləmirlər, bunlara əməl etmirlər. Ona görə biz məcbur olub cərimələri artırırdıq. Bəzi hallarda karantin rejimini pozanlara qarşı sərt addımlar atmağa məcbur olurduq. Ancaq onlar da öz məsuliyyətini dərk etməlidirlər. Bütün qaydalar insanların, o cümlədən karantin rejimini pozanların sağlamlığının qorunmasına hesablanıb. Amma biz görürük ki, insanlar bu rejimi nümayişkarən pozurlar. Dünyə məşhur bir oteldə baş verən o biabırçı hadisə dözülməzdir. Ona görə, əlbəttə, Azərbaycan polisi öz edərək müdaxilə edib. Polis orqanlarına mənim tərəfimdən çox ciddi göstəriş verilibdir ki, bütün pozuntulara adekvat reaksiya verilməlidir. Heç kim qanundan üstün deyil - istər yerli, istər xarici şirkət, istər yerli vətəndaş, istər xarici vətəndaş olsun, fərq etmir, biz xalqımızı qorumalıyıq, biz xalqımızın sağlamlığını qorumalıyıq. Eyni zamanda, mövcud qanunlar və karantin rejimi ilə bağlı tətbiq edilən qaydalar hər kəs üçün əsas olmalıdır. Ona görə biz bundan sonra da bu istiqamətdə addımlarımızı atacağıq. Əgər o qaydaları pozan insanlar daha məsuliyyətli olarlarsa və nizam-intizama riayət edərlərsə, hesab edirəm ki, biz pandemiyanı nəzarətdə saxlaya biləcəyik.

- Cənab Prezident, pandemiya başladığı gündən bəri Azərbaycan Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı ilə sıx əməkdaşlıq edir. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı Azərbaycanı koronavirusla mübarizədə nümunəvi ölkə adlandırır. İstərdim ki, bu təşkilatla əlaqələrimizi və əməkdaşlığımızı qiymətləndirəsiniz.

- Biz ilk gündən Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı ilə təmasda idik. Çünki bu təşkilat dünya miqyasında bu işlərə

cavabdehlik daşıyan birinci təşkilatdır. Onların mütəxəssislərini dəvət etdik. Onlar da ezam olundu, gəldilər, bezi məsləhətlər verdilər və o məsləhətlər əsasında öz addımlarımızın bir hissəsini atdıq. Dediyiniz kimi, Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı Azərbaycanda görülmüş işlərə yüksək qiymət vermişdir, həm birinci mərhələdə, ondan sonrakı mərhələdə və bu gün. Bu gün də biz sıx əlaqədəyik və hesab edirəm ki, bu təşkilatla hər bir ölkə çox sıx əməkdaşlıq etməlidir. Çünki biz yalnız Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatından məsləhət ala bilərik. Ona görə biz bu təşkilatı beynəlxalq arenada da dəstəkləyirik, bildiyiniz kimi, ona maliyyə yardımı da etmişik. Bu gün təşkilatın nümayəndələri Azərbaycanda çox fəal iş aparır və bu xəstəliyin yayılmaması üçün əməli addımlar atır. Biz bu fəaliyyətə görə minnətdarıq. Bildiyiniz kimi, Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının Baş direktoru Azərbaycan tərəfindən təşkil olunmuş Zirvə görüşlərində də iştirak edib. Hesab edirəm ki, pandemiya adətən biz bu təşkilatla əməkdaşlığımızı uğurla davam etdirəcəyik.

- Cənab Prezident, koronavirus pandemiyasının ölkəmizin sosial-iqtisadi sahələrinə təsiri necədir? Bu barədə fikirlərinizi öyrənmək istərdik.

- Əlbəttə, bu pandemiya təsirsiz ötüşmədi. Dünyanın aparıcı maliyyə qurumları indi ortaya müxtəlif proqnozlar qoyurlar - dünya iqtisadiyyatı nə qədər tənəzzülə uğrayacaq, avrozonada vəziyyət necə olacaq, işsizliklə bağlı vəziyyət necə olacaq? Biz görürük ki, işsizlik az olan ölkələrdə işsizlik kəskin artır. Dünya iqtisadiyyatına böyük zərbə vuruldu və Azərbaycan da dünya iqtisadiyyatının bir parçası olduğu üçün təbii ki, bu, bizim vəziyyətimizə də mənfi təsir göstərmişdir.

Biz bu ili çox böyük ümidlərlə, böyük planlarla başlamışdıq. İlin ilk aylarında iqtisadi göstəricilərimiz kifayət qədər yüksək idi. Biz hesab edirdik ki, 2020-ci il son vaxtlar apardığımız islahatların nəticəsində gözəl nəticələr verə biləcəyik. Əgər əlbəttə ki, pandemiya bizim bütün planlarımıza da müdaxilə etdi və biz şüurlu şəkildə çox sərt məhdudlaşdırıcı addımlar atdıq, o cümlədən ticarət sahəsində, digər sahələrdə. Təxmin edirdik ki, iqtisadiyyatımız tənəzzülə uğrayacaq. Azərbaycan iqtisadiyyatı beş ayın yekunlarına görə 1,7 faiz tənəzzülə uğradı. Altı ayın yekunları yəqin ki, bir neçə gündən sonra məlum olacaq. Amma bilirsiniz, bu, bərpa ediləcək. Ona görə mən bir daha demək istəyirəm ki, seçim qarşısında olanda bizim seçiminiz birmənalı, tərəddüdsüz idi, insanların sağlamlığı ön plandadır, iqtisadiyyat ikinci plandadır. Amma buna bax-

mayaraq, biz heç bir sosial layihəni təxirə salmadıq, ixtisar etmədik. Əksinə, bu il büdcə xətti ilə reallaşan sosial layihələr keçən ilə nisbətə daha təsirlidir. Məslən, ən həssas təbəqəyə aid olan layihələr bu il daha böyük həcmdə icra edilir. Məslən, bu il məcburi köçkünlər üçün rekord sayda binalar tikiləcək, 7 mindən çox köçkün ailəsi yeni mənzillərlə təmin ediləcəkdir. Şəhid ailələri üçün bu il rekord sayda - 1500 mənzil istifadəyə veriləcək, adətən ildə təqribən 700-800 mənzil təqdim edilir. İyirmi il orduda qüsursuz xidmət etmiş hərbiçilərə bu il 400-dən çox mənzilin verilməsi nəzərdə tutulur. Biz ünvanlı sosial yardım alanların sayını artırırdıq. Bu rəqəm təqribən 85 minə yaxınlaşır - 85 min ailə, yəni, 300 mindən çox insan. Digər önəmli sosial layihələr icra edildi. Bildiyiniz kimi, işsizləri, o cümlədən qeyri-formal sahədə işləyənləri dəstəkləmək, pandemiya adətən zərər çəkmiş sahələrdə çalışan insanlara maddi yardım göstərək və digər məqsədlər üçün təqribən 3 milyard manat vəsait nəzərdə tutulur və o vəsaitin bir hissəsi artıq xərclənib.

Ona görə biz nə qədər vəsait lazımdırsa, o qədər də ayıracağıq. Digər tərəfdən, baxmayaraq ki, iqtisadiyyatımız tənəzzülə uğrayıb, amma bezi sahələrdə inkişaf da var. Məslən üçün, kənd təsərrüfatı. Biz beş ayın yekunlarına görə bu sahədə 3 faizdən çox artım gördük. Kənd təsərrüfatı sahəsində aparılan islahatlar və şəffaflyq bu gün çox yaxşı nəticələrə gətirib çıxarır. Qeyri-neft sənayesi sahəsində artım beş ay ərzində 16 faiz olub. Bu da son illər ərzində sənaye sahəsinin təzahürüdür. Ona görə mən hesab edirəm ki, biz bütövlükdə bu ili də lazımı səviyyədə başa vuracağıq. Dünya bazarlarında neftin qiymətinin kəskin düşməsinə baxmayaraq, altı ay ərzində bizim valyuta ehtiyatlarımız cəmi 98 milyon dollar azalıb. Biz daha da böyük düşmə, tənəzzül gözləyirdik. Əgər bizim büdcəmizdə neftin qiyməti 55 dollar hesablanıbsa, altı ay ərzində neftin orta qiyməti 38 dollar olub. Yəni, bu, bizim üçün böyük itkidir. Bəzi günlərdə daha aşağı düşürdü. Hətta bildiyiniz kimi, özünü müxalifət adlandıran bezi nümayəndələr bir-birini təbrik edirdilər, toy-bayram edirdilər ki, neftin qiyməti 14 dollara düşüb və beləliklə, ölkə böyük problemlərlə üzləşəcək. Bilirsiniz, Azərbaycan xalqı bu iyrənc mənzərəni görərkən bir daha əmin olur ki, kim kimdir. Çünki neftin qiymətinin düşməsi, ilk növbədə, insanların sosial məsələlərinin həllində özünü göstərəcək. Əgər neftin qiyməti uzun müddət aşağı səviyyədə olarsa, biz istər-istəməz investisiya xərclərimizi azaltmalı olacağıq. Belə olan halda işsizlik artacaq. Biz məcbur olub sosial xərcləri ix-

tisar edəcəyik və insanlar bundan əziyyət çəkəcəklər. Hesab edirəm ki, bu gün neftin qiymətinin düşməsinə sevinən bir Ermənistandır, bir də özünü müxalifət adlandıran antimillilərə şura. Çünki hər ikisi Azərbaycan dövlətçiliyinə düşmənçilik hissləri ilə yaşayır. Bunu Azərbaycan xalqı bilməlidir. Amma mən demişəm, neftin qiyməti hətta 14 dollar da olsa, biz ayaqda duracağıq. Çünki biz son illər ərzində o qədər böyük iqtisadi-maliyyə potensialı yaratmışıq ki, istənilən böhranla bacara biləcəyik.

Iqtisadi sahədə bir məsələyə də toxunmaq istəyirəm. Bildiyiniz kimi, hazırda kölgə iqtisadiyyatına qarşı çox ciddi mübarizə aparılır və bu mübarizə özünü göstərir. Həm biznes cəmiyyəti bunu görür və qiymətləndirir, eyni zamanda, biznes qurumlarında fəaliyyət göstərən vətəndaşlar. Bu il yüz mindən çox əmək müqaviləsi imzalandı. Əslində bu, qeyri-formal məşğulluğun aqardılması deməkdir. Çünki bu günə qədər yüz minə qədər insan kölgə iqtisadiyyatında fəaliyyət göstərirdi, öz əmək haqqı barədə məlumat verirdi. Beləliklə, özünü gələcək pensiya təminatından, gələcək tibbi siğortadan məhrum edirdi. Odur ki, həm maarifləndirmə işləri, həm də çox ciddi inzibati addımlar və dövlət qurumları ilə biznes qurumları arasındakı təmaslar, onlar üçün güzəştli vaxtın uzadılması ona gətirib çıxardı ki, yüz mindən çox əmək müqaviləsi imzalandı və bu, son hədəf deyil. Bizdə qeyri-formal sahədə bəlkə də hələ yüz minlərlə insan işləyir və əminəm ki, onlar da tədricən kölgə iqtisadiyyatından ağ iqtisadiyyata keçəcəklər. Bu islahatlar, eyni zamanda, büdcə gəlirlərində də özünü göstərdi. Baxın, ticarət və ictimai işə obyektlərinin böyük əksəriyyəti bu müddət ərzində bağlı idi. Turizm sıfır səviyyəsindədir. Halbuki biz hesab edirdik ki, bu il ölkəyə təqribən 3,5 milyon turist gələcək. Çünki keçən il 3 milyon rekord hədd idi. Bu il üçün belə planlaşdırırdıq. Bu da ölkə iqtisadiyyatına minimum 2 milyard dollar valyutanın gəlməsi demək idi. Biz bundan da məhrum olduq. Ancaq altı ay ərzində vergi və gömrük orqanları büdcəyə proqnozdan əlavə 423 milyon manat cəlb edə biliblər. Bunun 98 milyon manatını gömrük, qalan böyük hissəsini vergi orqanları təmin edib. Nəyin hesabına? Mehç şəffaflyğın, dürüstlüyün hesabına, kölgə iqtisadiyyatının daralmasının hesabına. Yəni, biz bu islahatları ən böhranlı məqamda da aparıyıq və gözəl nəticələr əldə edirik. Əlbəttə ki, mən demişəm, bu vəsaitin hamısı ancaq sosial layihələrə, o cümlədən COVID-ə qarşı mübarizəyə xərclənəcəkdir.

(Ardı 3-cü səhifədə)

Azərbaycan Prezidenti İlham ƏLİYEV:

Artıq son vaxtlar bütün aparıcı beynəlxalq təşkilatların sənədlərində Azərbaycanın ərazi bütövlüyü birmənalı şəkildə dəstəklənir

(Əvvəli 2-ci səhifədə)

- Cənab Prezident, Azərbaycan pandemiya ilə mübarizədə bir çox ölkələrə humanitar yardım göstərib. Bununla bağlı fikirlərinizi bölüşməyinizi xahiş edirik.

- Bəli, tamamilə haqlısınız. Biz bu günə qədər 30-dan çox ölkəyə humanitar və maliyyə yardımı göstərmişik. Onu deyə bilərəm ki, biz bu haqda heç məlumat da vermirdik. Çünki biz bunu piar üçün yox, sadəcə olaraq, ölkələrə həmrəylik borcu kimi edirdik. Ancaq bir neçə dövlət başçısı mənə təşəkkür məktubu ünvanladıqdan sonra bu, artıq bilindi və biz də əlbəttə ki, bunu gizlətmirik. Əksinə, hesab edirəm ki, bu, bizim böyük üstünlüyümüzdür. Çünki həтта çətin bir dövrdə biz 30-dan çox ölkəyə yardım göstərmişik və düz etmişik. Əlbəttə, məhz çətin günlərdə ölkələr bir-birinə dəstək verməlidirlər. Yaxşı günlərdə hər kəs yaxşı sözlər deyə bilər, yaxşı bəyanatlar verə bilər. Ancaq biz bu həmrəyliyi sözdə yox, əməldə göstərməliyik və bunu göstərmişik. Hesab edirəm ki, buna görə ölkəmizin beynəlxalq mövqeləri daha da möhkəmlənib. Onsuz da Azərbaycan dünyada çox yüksək imicə malik bir ölkədir. Son hadisələr bunu bir daha təsdiqlədi. Bu humanitar və maliyyə yardımı bir daha onu göstərir ki, ilk növbədə, Azərbaycan ayaqda möhkəm duran ölkədir və çətin dövrdə özünə qapanmır. Əksinə, bu dövr ərzində bizim təşəbbüslərimiz, o cümlədən beynəlxalq müstəvidə təşəbbüslərimiz beynəlxalq əməkdaşlığı təşviq edən təşəbbüslərdir. Burada Azərbaycan dünya miqyasında çox önəmli rol oynayan ölkə kimi özünü bir daha təsdiqləyib.

İkincisi, bizim fəlsəfəmiz belədir. Mən əminəm ki, əgər kiməsə yardım üçün müraciət edirsə, imkan daxilində o xahişlər təmin olunmalıdır. Çünki biz ancaq əməkdaşlıq, xeyirxahlıq, yardım və dəstək hesabına daha çox dost qazana bilirik. Biz bunu ardıcılıqla, düşünülmüş siyasətlə etmişik. Biz heç vaxt hansısa bir ölkənin çətin vəziyyətindən istifadə edib özümüzü üçün nəyisə qoparmağa çalışmamışıq. Həmişə kömək etməyə çalışmışıq. İndi kim bunun qədrini bilir, sağ olsun, kim bunu unudur, özü bilir. Hər halda bizim vicdanımız təmizdir. Bu dövrdə biz, əlbəttə, bundan sonra da yardımları göstərə bilirik və edəcəyik. O cümlədən biz Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatına 10 milyon dollar ianə verdik. Birinci ianə sırf onların öz planlarını həyata keçirməsi üçün idi. İkinci ianə isə pandemiya ilə ən çox əziyyət çəkən və ən ağır vəziyyətdə olan Qoşulmama Hərəkatına üzv ölkələrə nəzərdə tutulur. Biz digər beynəlxalq təşkilatlara maliyyə yardımı göstərmişik. Yenə də deyirəm, hesab edirəm ki, tamamilə düzgün addım atmışıq.

- Cənab Prezident, belə bir dövrdə şəxsən Siz beynəlxalq arenada bir sıra təşəbbüslər irəli sürmüşünüz. Biz

buna misal olaraq Türk Şurasının və Qoşulmama Hərəkatının Zirvə toplantılarını göstərə bilərik. Necə düşünürsünüz, bu təşəbbüsləri Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzunun göstəricisi kimi dəyərləndirmək olarmı?

- Təbii ki. Bilirsiniz, mən hesab edirəm ki, hər bir ölkə, - hər halda biz Azərbaycanın mövqeyini bunda görürük, - hər hansı bir təşkilatda fəaliyyəti tam icra etməlidir. Yəni, bu fəaliyyət, xüsusilə sədrlik fəaliyyəti formal xarakter daşımalıdır, halbuki daşıya da bilər. Çünki Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasına sədrlik növbəlik prinsip əsasında. Qoşulmama Hərəkatında sədrlik isə seçkilər yolu ilədir. Biz hər iki təşkilata sədrliyi təxminən eyni vaxtda - keçən ilin oktyabrında öz üzərimizə götürmüşük. Bakıda iki Zirvə görüşü keçirilmişdir. O vaxt mən bəyan etdim ki, biz sədr kimi fəal olacağıq, Qoşulmama Hərəkatına üzv ölkələrin maraqlarını dünya miqyasında müdafiə edəcəyik, ədalət və beynəlxalq hüquq müdafiə edəcəyik. Ona görə bu ağır bir dövrdə, əlbəttə, hesab etdim ki, Zirvə görüşlərinin keçirilməsinə də böyük ehtiyac var. Bildirməliyəm ki, Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının Zirvə formatında ilk Zirvə görüşü idi. Ondan sonra digər təşkilatlar da buna oxşar addımlar atdılar. Qoşulmama Hərəkatına üzv ölkələrin və Türk Şurasının Zirvə görüşləri çox uğurlu keçdi. Qəbul edilmiş sənədlərdə Azərbaycanın bu təşəbbüsü və bu sahədə oynadığı rol, həmrəyliyə hesablanmış addımları yüksək qiymət almışdır.

Bundan başqa, mən Avropa İttifaqının Şərq Tərəfdaşlığı Zirvə görüşündə iştirak etmişəm və Azərbaycanın mövqeyini ifadə etmişəm. Eyni zamanda, bu yaxınlarda Azərbaycan, Əfqanıstan, Türkmənistan dövlət başçılarından Zirvə görüşü keçirildi və bu görüş də çox önəmli idi. Biz konkret nəticələrə gəldik. Bu Zirvə görüşü daha çox logistika, nəqliyyat sektoruna aid idi. Ancaq mənim təşəbbüsləmlə biz onun formatını bir qədər genişləndirdik. Yenə də təşəbbüs göstərərək hökumətlərarası işçi qruplarının yaradılmasına nail olduq. İndi məsləhətləşmələr gedir. Investisiyalar, ticarət, nəqliyyat-logistika, energetika, telekommunikasiya. Burada çox önəmli üçtərəfli format artıq formalaşdı. Deyə bilərəm ki, üçtərəfli əməkdaşlıq formatına biz həmişə çox böyük maraqla yanaşmışıq, üstünlük vermişik. Bir neçə ölkə ilə belə formatlar var. Bu isə üçtərəfli və çox böyük iqtisadi səmərə gətirə biləcək yeni bir formatdır. Əlbəttə ki, bizim növbəti təşəbbüsümüz BMT Baş Assambleyasının xüsusi sessiyasının keçirilməsi ilə əlaqədar idi. Bu təşəbbüs də dünya miqyasında yüksək qiymət aldı və 130-dan çox ölkə bizim təşəbbüsümüzə dəstək verdi. Beləliklə, yaxın gələcəkdə sessiya keçiriləcəkdir.

- Cənab Prezident, Sizin BMT Baş Assambleyasının xüsusi sessiyasının keçirilməsi təşəbbüsünüzün əleyhinə səs verən yeganə ölkə Ermənistan idi. Bunu nə ilə əlaqələndirirsiniz? Bu, Ermənistanın bizə qarşı olan nifrətidir, yoxsa özünü dünyadan təcrid etməsindir?

- Yəqin ki, hər ikisidir. Hesab edirəm ki, bunun əsas səbəbi Ermənistanda hökm sürən və dövlət tərəfindən təbliğ edilən Azərbaycanafobiyadır, Azərbaycan dövlətinə, Azərbaycan xalqına nifrətin təzahürüdür. Ancaq Ermənistan özü-özünü çox pis vəziyyətə qoydu. Siz qeyd etdiyiniz kimi, özünü dünyadan təcrid etdi. Çünki bu təşəbbüsün əleyhinə çıxmaq ağılsızlıqdır və qeyri-rasional düşüncənin məhsuludur. Çünki biz bu təşəbbüsü irəli sürəndə bir məqsədi güdürdük ki, artıq dünya miqyasında səylərimizi birləşdirək. Bu təşəbbüslə əlaqədar bizim konkret təkliflərimiz də olacaqdır. Çünki türk dünyasında biz bunu keçirdik, 120 ölkəni əhatə edən Qoşulmama Hərəkatı çərçivəsində keçirdik. İndi biz dünya miqyasında bunu keçirmək istəyirik ki, burada vahid bir yanaşma tətbiq olunsun, ölkələr özlərinə qapanmasın, inkişaf etmiş ölkələr ağır vəziyyətdə olan ölkələrə kömək göstərsinlər. Biz bunu görmürük. İndi biz görürük kim kimə kömək göstərir. Peyvənd icad olunandan sonra bu peyvəndi pulla ala bilməyən ölkələrə bu, pul-sız verilsin. Burada donor təşkilatlar, iri biznes qurumları öz sözlərini desin. Yəni, biz bu təklifləri buna görə, həm də həmrəyliyi nümayiş etdirmək üçün veririk. Hələ bilinmir ki, peyvənd icad olunandan sonra nələr baş verəcək? İndi dərmanlar, cihazlar uğrunda mübarizə gedir. Biz özümüzü bu vəziyyətlə üzləmişdik. Biz sifariş edilmiş və pulla alınmış bəzi cihazları ölkəmizə gətirə bilməmişik. Çünki imkan vermədilər. Ona görə peyvənd icad ediləndən sonra hansı vəziyyət olacaq? Bunu heç kim bilmir. Birincisi, bu peyvənd nə dərəcədə səmərəli olacaq? İndi testdən keçir. Sonra kasıb ölkələrin ona əli çatacaq, yoxsa yox? O, pulları satılacaq, yaxud da ki, Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı onu paylayacaq? Yoxsa ki, zəngin ölkələr bundan istifadə edib öz əhalisinin canını qurtaracaq, amma kasıb ölkələrdəki insanlar öləcək? Bu, düzəlməzdir. Bütün bu məsələlər vahid bir yanaşma tələb edir. Həttə ölkələr BMT Baş Assambleyasında vahid bir fikrə gəlməyə belə, biz bu məsələni qaldırmalıyıq. Biz dünya birliyinin məsuliyyətli ölkəsi kimi bu məsələni qaldırırıq. Ona görə Ermənistanın bu addımı qətiyyətlə başadüşülən deyil.

Bildiyiniz kimi, bu təşəbbüsün reallaşması üçün bizə 97 səs lazım idi. Biz isə 130-dan çox ölkənin səsini qazandıq. Hesab edirəm ki, burada iki əsas amil öz rolunu göstərdi - bu mövzunun aktuallığı və beynəlxalq müstəvidə Azərbaycanın olan dəstək və rəğbət. Biz bu rəğbəti uzun illər ardıcıl fea-

liyət hesabına, prinsipial, müstəqil siyasətimiz sayəsində qazanmışıq.

Mən dəfələrlə demişəm ki, biz müstəqil siyasət aparırıq və bizim siyasətimizə heç bir kənar qüvvə təsir edə bilməz. Müxtəlif məqamlarda bunu dəfələrlə nümayiş etdirmişik. Ona görə bu gün Azərbaycana olan rəğbət doğrudan da ən yüksək səviyyədedir. Biz doqquz il bundan əvvəl 155 ölkənin dəstəyi ilə BMT Təhlükəsizlik Şurasına üzv seçilmişik. Bildirməliyəm ki, o vaxt bizdən əvvəl Ermənistan namizədliyini vermişdi. Ancaq görəndə ki, biz namizədliyimizi verdik, bizim qarşımızda aciz olduqlarını başa düşdülər və namizədliklərini sakitcə geri götürdülər - yəni, o diplomatik döyüş arenasından qaçdılar. Ondan beş il sonra döyüş meydanından qaçdılar və beləliklə, Azərbaycan işğal edilmiş torpaqların bir hissəsini işğalçılardan azad etdi. Ona görə bu, 10 ildən sonra yenidən bizə verilən böyük beynəlxalq dəstəkdir. Mən öz ölkəmizi heç kimlə müqayisə etmək istəmirəm. Amma hesab etmirəm ki, bir çox ölkələr BMT-də bu qədər dəstək qazana bilər. Bu, yenə də bizim dürüstlüyümüzün, sözümüzə əməl etməyimizin nəticəsidir. Mən dəfələrlə demişəm, bizim sözümüzü imzamız qədər təsirli deyil və bunun təsiri eynidir. Biz sözümüzü tutan ölkəyik.

O ki qaldı, Ermənistan, əslində, onlar özlərini çox güclü vəziyyətə qoydular. Bizim təşəbbüsümüzü 130-dan çox ölkə rəsmən dəstəklədi, özü də fərdi qaydada. Baxmayaraq ki, Qoşulmama Hərəkatı bütövlükdə buna dəstək vermişdi, yenə də bütün ölkələr fərdi qaydada ya bize, ya da ki, BMT-yə məktublarla bu haqda məlumat verdilər. Bir neçə ölkə səssiz qaldı. Yəni, onlar, sadəcə olaraq, buna reaksiya vermədilər. Yeganə ölkə - Ermənistan bunun əleyhinə çıxıb. Ermənistanın BMT-dəki səfiri çox qəribə bir məktub ünvanlamışdır ki, onlar bunun əleyhinədirlər.

Birincisi, Ermənistanın özü regionda və bəlkə də dünyada pandemiya ilə ən çox zərər çəkmiş ölkələrdən biridir. İndi özləri etiraf edirlər ki, bu pandemiya ilə bacarmırlar. İndi özləri döymədikləri qapı qalmayıb ki, onlara yardım etsinlər. Yenə də dilənə-dilənə, yalvara-yalvara, oradan-buradan hansısa yardım hesabına yaşamağa çalışırlar. Belə olan halda onlar özləri maraqlı olmalıdır. İkincisi, bu, bir daha onların ksenofob, irqçi və faşist mahiyyətini göstərir. Çünki artıq dünya bunların əsl simasını dəfələrlə görüb. Bu gün Ermənistanda faşizm ideologiyası üstünlük təşkil edir. Mən demişəm, rejim dəyişə bilər, amma bu ölkənin faşist ideologiyası dəyişməz olaraq qalır. Bu ideologiyanın hədəfində bizik. Onların Azərbaycana fob siyasəti bu gün də özünü büruzə verdi. Onlar özləri-özlərini dünyadan təcrid edirlər. Amma bu addım, əlbəttə ki, heç bir məsələyə təsir edə bilməz. Sadəcə olaraq, dünya ictimaiyyəti bir daha Ermənistan-Azərbay-

can, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinə öz diqqətini artıracaq, görəcək ki, məhz buna görə bu addım atıldı, buna görə Ermənistan etiraz etdi və yenidən təcrid edilmiş vəziyyətdə qaldı.

- Cənab Prezident, Siz Ermənistanın beynəlxalq təşkilatlarda addımlarından danışırsınız. Ancaq bu ölkənin daxilində də demokratiyanın, insan haqlarının pozulması halları geniş vüsət alır. Avropa təşkilatları isə bütün bunlara göz yumur. Sizcə, bu, nə ilə əlaqədardır?

- Hesab edirəm ki, bunun əsas səbəbi erməni lobbisi və onun maliyyə vəsaitidir. Erməni lobbisi Ermənistanı bütün təşkilatlarda müdafiə edir. Mən bunu şəxsən Avropa Şurası Parlament Assambleyasında Azərbaycan nümayəndə heyətinin başçısı kimi görmüşəm. Yəni, Ermənistan tamamilə tənqid-dən kənarda idi. O vaxt erməni-pərəst deputatlar və əslən Avropa ölkələrindən olan varlı ermənilər bütün imkanlardan, öz maliyyə imkanlarından istifadə edib Ermənistanı bütün tənqidlərdən qoruyurdular. Ermənistanda insan haqlarının və demokratiyanın pozulması bu günün işi deyil. Ermənistanda heç vaxt demokratiya olmayıb. Ermənistan hələ müstəqil ölkə kimi formalaşandan dərhal sonra öz əsl xislətini göstərdi. Xocalı soyqırımını törədən faşistlər demokrat ola bilməzlər. Başqasının torpağına göz dikən, bir milyon insanı evsiz-eşiksiz qoyan ölkə demokrat ola bilməz. Onlar bir milyon Azərbaycan vətəndaşının və Ermənistanda yaşayan azərbaycanlıların elementar insan haqlarını pozublar. Ancaq ermənilərə himayədarlıq edənlər, ilk növbədə, erməni lobbisi, onun pulları, ondan sonra Ermənistan hökumətinin Avropada çirkin lobbiçilik fəaliyyəti onları həmişə bu tənqiddən qoruyurdu. Əslində, bu, lobbiçilik fəaliyyəti deyil, bu, korrupsiya fəaliyyətidir. Mən hesab edirəm ki, bu fəaliyyət Avropada geniş arastrılmalıdır. Bizdə kifayət qədər siqnallar var ki, bəzi siyasət xadimləri, deputatlar, bəzi Avropa ölkələrinin hökumət üzvləri Ermənistan xüsusi münasibət bəsləyirlər. Elə adamlar var ki, Dağlıq Qarabağa yüzlərlə səfər edib. Bunun arxasında nələr dayanır, hamımız yaxşı başa düşürük. Ona görə Avropanın hüquq-mühafizə orqanları bu məsələni, Ermənistan hökumətinin Avropada korrupsiyanın yayılmasına verdiyi dırnaqarası töhfəni, əlbəttə ki, Ermənistanın riyakar siyasətini araşdırırlar. Çünki o, hər bir güc mərkəzinə o güc mərkəzinin eşitmək istədiyini deyir yalandan. O, bir neçə stulda oturmaq istəyir. Bu günə qədər buna müvəffəq olub. O, saxta tarixi, uydurulmuş, yüz il bundan əvvəl dırnaqarası hadisələri - soyqırımları istismar etmək istəyir. Özümdən qurban, yarıq bir xalq düzəltmək istəyir. Halbuki hər kəs yaxşı bilir ki, ermənilər bizə qarşı soyqırımını törətmişlər. Budur, əsas amillər.

(Ardı 4-cü səhifədə)

Azərbaycan Prezidenti İlham ƏLİYEV:

Artıq son vaxtlar bütün aparıcı beynəlxalq təşkilatların sənədlərində Azərbaycanın ərazi bütövlüyü birmənalı şəkildə dəstəklənir

(Əvvəlki 3-cü səhifədə)

Ancaq Azərbaycanın məqsədyönlü fəaliyyəti ona gətirib çıxarıb ki, Ermənistanın üzərində mövcud olan çətin artıq dəşiləndir. Biz onların əsl mahiyyətini üzə çıxarıb, onların faşist mahiyyətini ifşa edirik. Faşist Njdehye abidə ucaldan və bu abidəni müdafiə edən faşistdir. Bunu biz deyirik və artıq dünya miqyasında bu fakt haqqında kifayət qədər məlumat var. Mən bu məsələni qaldırmayana qədər heç kim bu haqda danışmırdı. Mən bu məsələni qaldırdım və buna geniş beynəlxalq dəstək təmin edildi. İndi artıq hər kəs bilir ki, Njde faşist olubdur. Bu faşist onların qəhrəmanlıq simvoludur. Onların işğalçılıq siyasəti ifşa edildi. Artıq son vaxtlar bütün aparıcı beynəlxalq təşkilatların sənədlərində Azərbaycanın ərazi bütövlüyü birmənalı şəkildə dəstəklənir və işğal haqqında kifayət qədər dolğun məlumat var. Bir də ki, indiki Ermənistan rəhbərliyi əvvəlki hakimiyyətin bütün çirkin əməllərini üzə çıxarıb. Artıq onların dediyi kimi, Ermənistana 1998-ci ildən 2018-ci ilə qədər quldurlar rəhbərlik edəblər. Onlar özləri bu cinayətkarları, rüşvətxorları ifşa edəblər.

Mən demişəm ki, əgər 20 il ərzində bir ölkəyə rüşvətxorlar, cinayətkarlar, oğrular rəhbərlik edəblə, bu ölkə cinayətkarlar, oğrular, rüşvətxorlar ölkəsidir. Başqa cür ola bilməz. Onların dimaqarası müstəqillik tarixi rüsvayçılıq tarixidir. Müstəqilliyin ilk illərində Azərbaycan xalqına qarşı törədilmiş ərazi iddiası, Xocalı soyqırımı, işğal və Azərbaycan vətəndaşlarının öz doğma torpaqlarından didərgin salınması, ondan sonrakı mərhələdə qanunsuz yollarla hakimiyyətin zəbt edilməsi. Bütün Ermənistan rəhbərləri hakimiyyətə qanunsuz yollarla gəliblər. Bu ölkənin, sadəcə olaraq, tarixinə baxmaq kifayətdir. 1990-cı illərin sonlarında Ermənistan parlamentində terror hadisəsi onların əsl mahiyyətini üzə çıxarıb. Bu, terrorçu ölkədir və 2018-ci ilə qədər quldur, kriminal, rüşvətxor xuntanın hakimiyyəti Ermənistanı bu acınacaqlı vəziyyətə gətirib çıxardı. Belə çıxır ki, Ermənistan prezidentləri rüşvətxor olublar və ikisi də indi cinayət məsuliyyətinə cəlb edildi. Onların generalı oğru olublar, əsgərlərin tuşonkasını bazarlarda satdırıblar. Onların qəhrəmanları faşist, terrorçu və cinayətkar olublar. Bax, budur, bu-günkü Ermənistan. İndi baxın görün son iki il ərzində nələr baş verir. Belə olan halda mənzərə tam üzə çıxacaq. Son iki il ərzində Ermənistanda diktatura rejimi formalaşib. Xunta gəldi, diktatura gəldi. Ermənistanda insan haqları kobudcasına pozulur, jurnalistlər həbs olunur. Bir jurnalist həbsxanada aclıq elan etmiş və aclıqdan vəfat etmişdir. Ermənistanda konstitusiya kobudcasına pozulur və konstitusiya qanunsuz dəyişikliklər edilir. Halbuki bu dəyişikliklər ancaq referendumla edilə bilər. Siyasi opponentlər təqib edilir, siyasi partiya rəhbərlərinin deputat toxunulmazlığı götürülür, onlar hədələnilir, onların qohumlarına qarşı cinayət işləri

açılır, hakimiyyət zəbt edilib, hakimiyyət bölgüsü tamamilə mövcud deyil. Baş nazir həm hakimdir, həm prokurordur, həm icra orqanının rəhbəridir, həm də sanki parlamentin sədridir. Qanunvericilik, məhkəmə-hüquq və idarəetmə mexanizmi bir adamın əlində cəmlənib və Ermənistanda diktatura artıq formalaşmışdır.

Ancaq baxın, beynəlxalq təşkilatlar, - indi bunu bir çox adamlar deyir, - buna nə reaksiya verir? Heç bir reaksiya vermir. Hər qədər ATƏT-in media üzrə nümayəndəsi? Hansı ki, gecə-gündüz Azərbaycan haqqında iftirlər uydurur və indi dəridən-qabıqdan çıxır ki, öz vəzifəsində qala bilsin. Niyə səsini çıxarmır? Niyə həbsxanada jurnalist öləndə səsini çıxarmayıb? Niyə pozuntular olanda səsini çıxarmayıb? Hər qədər Avropa Şurası? Niyə Ermənistan tənqid olunmur? Niyə Ermənistan üzrə, siyasi məhbus üzrə məruzəçi təyin edilmir? Mən bütün bu sualları verirəm və bu suallar cavabsız qalır, bu suallara cavab verilmir. Çünki sərf etmir. Nə cavab verəcəklər? Cavab verəcəklər ki, biz saxtakarıq? Deməyəcəklər. Sadəcə olaraq, susmağa üstünlük verirlər.

Avropa qurumlarının saxtakarlığını biz Ermənistanda keçirilmiş bütün seçkilərdə görmüşük. Bütün seçkilər saxtalaşdırılıb, amma bütün seçkilərə müsbət rəy verilib. Heç uzağa getməyəq. Guya ki, onlarda baş verən inqilabdan əvvəl Sarkisyan hakimiyyəti qanunsuz zəbt etmək istədi, parlament seçkilərini saxtalaşdırdı, özünə 50 faizdən çox səs yazdırdı. Avropa Şurası Parlament Assambleyası, ATƏT-in müşahidəçi missiyası buna müsbət rəy verdilər. Yaxşı, görmürdünüz ki, bu adam saxtakarıdır, bu adam səsleri oğurlayıb, Ermənistanda seçicilərin kütləvi qaydada satın alınması prosesi gədir?! Beynəlxalq müşahidəçilər Sarkisyan hakimiyyətinə, onun saxtalaşdırılmış seçkilərinə müsbət rəy verir, ondan sonra xalq ayağa qalxır. Çünki erməni xalqı Sarkisyanı və onun xuntasına nifrət edirdi, bunu gizlətmirdi və nifrətləyici bir ünsürdür. O vaxt xalq ayağa qalxanda onun hansı aciz vəziyyətdə olmasını bütün dünya görüb, qorxa-qorxa çəkildi kənara, dedi ki, mən səhv etmişəm, mənə bağışlayın, qaçdı gətdi. Qorxaq. Bunun başqa adı yoxdur. Amma özünü qəhrəman kimi göstərirdi. O hansı qəhrəmandır, bütün dünya gördü. Azərbaycanın dinc əhəlisinə qarşı cinayət törədən o cəllad qorxaqcasına qaçıb gizləndi. İndi də əsas məqsədi odur ki, həbs olunmasın. Yəni, bu Sarkisyan xunta rejimi devriləndən sonra parlament seçkiləri elan olunur və onun faşist simvolikası ilə eyni simvolikası olan Respublikaçılar Partiyası heç 1 faiz də səs toplamır. Necə ola bilər, bir neçə ay bundan əvvəl o, 50 faiz, indi isə 1-2 faiz səs toplayır? Təbii ki, saxtakarlıq. Amma mənim sözümdə deyil. O aydın məsələdir ki, Ermənistan saxta dövlətdir və əlbəttə ki, saxtakarlıq orada əsas amildir. Mənim sözümdə bax, buna göz yuman, demokratiyadan dəm vuran, Azərbaycanı qaralamaq isteyen Avropanın sax-

takar müşahidəçilərinədir. Cavab verin. Siz buna necə müsbət rəy vermisiniz ki, bu adama bütün erməni xalqı nifrət edir və seçkilər də onu göstərdi.

Ona görə bu məsələ tam aydındır və artıq bu riyakarlığın üstü tam açılıb. Artıq heç kimdə şübhə yoxdur ki, bütün bu qurumlar tərəfindən verilən qərarların əksəriyyəti siyasi xarakter daşıyır, siyasi sifarişdir. O ölkələr ki, onların qarşısında baş əyir, diz çökür, - Ermənistan kimi, - onların başını sıgallayıb, o ölkələr ki, ləyaqətli özünü aparır, ayaqda möhkəm durur və özünə qarşı hörmət tələb edir, - Azərbaycan kimi, - onlara hücum edir və hücumun da əsas tezisi insan haqları, demokratiyadır. Əlbəttə ki, bütün bunlar saxta iradlardır. Bəyazq bizim haqqında danışdığımız beynəlxalq arenadakı uğurlarımız onu göstərir ki, Azərbaycan bu gün beynəlxalq siyasətin zirvəsindədir, amma bizə şəər atanlar böhran içindədir.

- Cənab Prezident, mənim sualım Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münacişəsi ilə bağlıdır. Bu yaxınlarda ATƏT-in Minsk qrupu da bəyannat yayıb. Ümumiyyətlə, son dövrlərdə danışılarda hansı proseslər gedir və danışmalar prosesinde Azərbaycanın mövqeyində hər hansı bir dəyişiklik varmı?

- Xeyr. Bizim mövqeyimizdə hər hansı bir dəyişiklik yoxdur, ola da bilməz. Çünki bizim mövqeyimiz haqq-ədələt mövqeyidir. Bizim mövqeyimiz həm tarixi ədalətə, eyni zamanda, beynəlxalq hüquqa əsaslanır. Mənim bu məsələ ilə bağlı kifayət qədər açıqlamalarım olub, o cümlədən beynəlxalq tədbirlər çərçivəsində və bunu artıq bilməyən yoxdur. Ona görə bizim mövqeyimizdə hər hansı bir dəyişiklik mümkün deyil, münacişə ölkəmizin ərazi bütövlüyü çərçivəsində həll olunmalıdır. Heç vaxt Azərbaycan torpağında ikinci erməni dövlətinin yaranmasına icazə verilməyəcək. İşğal edilmiş bütün torpaqlar işğalçılardan azad edilməlidir, Azərbaycan vətəndaşları öz dədə-baba torpaqlarına qayıtmalıdır. Bu, prinsiplial mövqedir və dünya birliyi bu mövqeyi dəstəkləyir.

Ölkəmizin ərazi bütövlüyü ilə əlaqədar bütün aparıcı beynəlxalq təşkilatlar müxtəlif vaxtlarda, o cümlədən son vaxtlarda açıq-aydın ifadələr işlədiblər, qərarlar, qətnamələr qəbul edəblər. BMT, onun Təhlükəsizlik Şurası, onun Baş Assambleyası, Qoşulmama Hərəkatı, ATƏT, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı, Avropa Parlamenti, Avropa İttifaqı, Avropa Şurası Parlament Assambleyası, NATO və digər təşkilatlar qətnamələr qəbul edəblər. Yəni, bu, hüquqi müstəvidir, bizim mövqeyimizi tam möhkəmləndirən mənzərədir.

O ki qaldı, tarixi ədalətə, hesab edirik ki, bu haqda Münhen Təhlükəsizlik Konfransında kifayət qədər açıqlamalar verildi. Əsitməyək ki, mənim çıxışından sonra Ermənistanda Kürəkçay sülh müqaviləsini əzbərləyirlər. Çox yaxşı, əzbərləsinlər ki, tarixi yaxşı bilsinlər və özlərini, beynəlxalq ictimaiyyəti aldatmasınlar. Çünki Kürəkçay sülh müqaviləsi

ində erməni xalqı haqqında bir kəlmə də yoxdur. Bu müqaviləni bir tərəfdən İbrahim xan və digər tərəfdən Rusiya generalı imzalayıblar. İbrahim xan Qarabağlı və Şuşalı - onun vəzifəsi haqqında bax, bu epitətlər, bu sözlər deyilməmişdir. Beləliklə, bu tarixi həqiqət əlbəttə ki, Ermənistan rəhbərliyi üçün gözənlilməz idi, yəqin bu tarixi bilmirdilər. Çünki onlar birini o qədər aldadıblar, o qədər yalan danışdıblar ki, bəzi hallarda bu yalana da inanırlar. Ermənistanın baş nazirinin Ermənistanda hansısa meydanda yalan danışıması bir məsələdir, bu yalanı beynəlxalq tədbirdə utanmadan danışıması isə digər məsələdir. O, erməni xalqına heç bir aidiyyəti olmayan çarını erməniləşdirib. Bu, tam yalandır. "Qarabağ Ermənistanıdır" - növbəti yalan. Bu məsələ ilə bağlı kifayət qədər tutarlı cavab da verildi. Ermənistanda baş verən hadisələrlə əlaqədar yalanlar.

Ona görə bu, məsələlərin bir tərəfidir. O ki qaldı, Minsk qrupunun bəyannatına, biz bunlardan başqa bəyannatlar, konkret bəyannatlar gözləyirik və onu eşitmək istəyirik. Ermənistanın baş naziri deyir "Qarabağ Ermənistanıdır". Buna mən cavab verirəm və lazımı cavab verirəm. Amma Minsk qrupu niyə buna cavab vermir? Niyə cavab vermir ki, bu ifadə, əslində, Minsk qrupunun formalaşdırdığı danışıqların mahiyyətini alt-üst edir, danışıqları faktiki olaraq əhəmiyyətsiz edir. Minsk qrupunun həmsədrleri buna adekvat reaksiya veriblər? Verməyiblər! Ermənistan tərəfi iki ildir danışıqların formatını dəyişmək istəyir və bəyannat verir ki, Azərbaycan qondarma Dağlıq Qarabağın qondarma, saxta, dirnaqarası liderləri ilə danışıqlar aparmalıdır. Buna adekvat cavab verilir? Verilmir! Bəli, bəzi vürərlə sözlərlə, nala-mixa mürəşlə cavab verilir. Axı, o dövr keçibdir. Biz aydınlıq tələb edirik. Bu addımlar kim tərəfindən atılır? Ermənistan tərəfindən. Biz danışıqlar formatına da sadiqlik, danışıqların mahiyyətini də əsas götürürük. Əlbəttə ki, o mahiyyətdə bizi heç də hər şey qane etmir. Ancaq biz dəmişik, bizi nə qane etmir və nə qane edir. Ermənistan nə edir? "Qarabağ Ermənistanıdır" deməklə tamamilə danışıqların mahiyyətini yer vürür. "Formatı dəyişmək lazımdır" fikri danışıqları əhəmiyyətsiz edir. Yəni, buna adekvat reaksiya verilməlidir, yoxsa yox?! Qondarma Dağlıq Qarabağ respublikasının saxta seçkiləri nəticəsində seçilməmiş saxta prezident Şuşada andiçmə mərasimi keçirir. Buna adekvat cavab verilir, yoxsa yox?! Axı bu, açıq-aydın tərxiyatdır. İndiyədək heç kim tərəfindən tanınmayan bu kriminal Dağlıq Qarabağ rejiminin bir neçə dimağarası seçkisi olub, Şuşada toy-bayram keçirilib. Nə üçün buna adekvat reaksiya verilmir? Nə üçün deyilmir ki, bu, tərxiyatdır və bu tərxiyata görə Ermənistan cavabdehlik daşıyacaq. Bunu mən deyirəm. Amma onlar deməlidirlər, əgər istəyirlər ki, bu məsələ sülh yolu ilə həll olunsun. Nədir bunların bəyannatında əsas tezis - hərbi variantı mümkün deyil. Kim deyir? Gedin

açın BMT-nin Nizamnaməsini, baxın görün özünümüdafiə hüququ var ölkələrdə, yoxsa yox? Yoxsa siz özünüzü nə hesab edirsiniz?! Siz BMT-dən də üstünsünüz?! BMT-nin Nizamnaməsindən də üstünsünüz?! Belədirsə, gedin deyən, biz Minsk qrupunun həmsədrleri hesab edirik ki, BMT-nin Nizamnaməsində əks olunan bu tezis yanlıştır. Axı gərək hər şeyin həddi olsun. Ona görə biz onlardan daha ciddi, konkret və məqsədə ünvanlanmış bəyannatlar gözləyirik. Ermənistan işğal edilmiş torpaqlarda qanunsuz məskunlaşma aparır. Mən bu məsələni dəfələrlə qaldırıram. Bizim bütün beynəlxalq təşkilatlarda nüməyənədə heyətlərinin üzvlərinə göstəriş verilib ki, bu məsələ onların gündəliyində bir nömrəli məsələ olmalıdır. Bu məsələ ilə bağlı Minsk qrupunun həmsədrleri açıqlama verir, yoxsa yox?! ATƏT-in axırıncı faktaraşdırıcı missiyası işğal olunmuş torpaqlarda 10 il bundan əvvəl olub. On il keçib. Son bir neçə il ərzində biz onlara təkidlə deyirik ki, yeni missiya gəlməlidir. Bu 10 il ərzində Ermənistan Suriyadan və başqa yerlərdən erməniləri oraya gətirib, onları zorla saxlayır. Bizim şəhərlərimizin tarixi adlarını dəyişdirir, işğal edilmiş torpaqlarda kilsələr tikir. Yəni, sabah deyəcək ki, bu, erməni torpağıdır. Dəfələrlə demişik onlara. Reaksiya var? Yoxdur! Yəni, 10 il ərzində faktaraşdırıcı missiyaları göndərmək olmaz? İstəyirlər. Gedib nə göracəklər?! Göracəklər ki, orada məskunlaşma gədir. Amma bunu 10 il bundan əvvəl öz məruzələrində əks etdiriblər. Yəqin ki, indi əks etdirmək istəyirlər. Bu haqda bəyannat verib Minsk qrupu? Verməyib! Bilirsiniz, indi biz də dözümlülük göstəririk və konstruktiv olmağa çalışırıq. Amma bu gün faktiki olaraq danışıqlar prosesi gətmir. Ermənistan və Azərbaycan Xarici İşlər nazirlərinin videokonfranslarının heç bir əhəmiyyəti yoxdur. Bu, sadəcə olaraq, Minsk qrupunun sanki fəaliyyətdə olmasını göstərir. Yaxşı, nə qədər olar? Fəaliyyətdə olmaq fəaliyyətdə olmaq deməkdir. Mən demişəm ki, biz danışıqlar imitasiya üçün apararsı deyilik. Biz danışıqları mahiyyət üzrə aparmaq istəyirik. İndi onlar bir söz çıxarıblar - substansiv danışıqlar. Özləri bu sözü çıxarıblar, aydındır bunun mahiyyəti nədir - bəli, mahiyyət üzrə danışıqlar formatı dəyişmədən və masa üzərində olan danışıqlar predmetinə əlavə etmədən. Belə olan halda, əlbəttə, biz danışıqlarda iştirak edəməyik. Əks halda, mənasız danışıqların aparılmasına heç bir ehtiyac qalmayacaq. Bax, biz Minsk qrupundan bunu gözləyirik və öz mövqeyimizdə möhkəm dayanmışıq, haqq-ədələt bizim tərəfimizdədir. Biz haqlı olmağımızı həm beynəlxalq arenalarda göstərmişik, həm də döyüş meydanında və heç kimin Aprel döyüşləri yadından çıxarmasın.

- Cənab Prezident, çox sağ olun. Bizə vaxt ayırdığınıza görə Sizə dərin təşəkkürümüzü bildiririk.

- Sağ olun. Təşəkkür edirəm sizə.

Ön xətt bölmələrinin şəxsi heyətinin döyüş və mənəvi-psixoloji hazırlığı yoxlanılıb

Müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənovun tapşırığına əsasən, nazir müavini general-leytenant Kərim Vəliyevin rəhbərliyi ilə Şəxsi Heyət Baş İdarəsinin bir qrup zabiti ön xətdə yerləşən bölmələrdə şəxsi heyətin döyüş və mənəvi-psixoloji hazırlıq səviyyəsini yoxlayıb.

Müxtəlif kateqoriyalardan olan hərbi qulluqçularla keçirilən görüşlərdə Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin son çıxışlarında ideoloji işin gücləndirilməsi ilə bağlı irəli sürdüyü tələbləri diqqətə çatdıran nazir müavini şəxsi heyətlə döyüş, mənəvi-psixoloji və fiziki hazırlıq, həmçinin hərbi nizam-intizam məsələlərini müzakirə edib.

Ali Baş Komandanın Azərbaycan Ordusu qarşısında qoyduğu vəzifələrin müvəffə-

qiyyətlə həyata keçirilməsi nəticəsində döyüş qabiliyyətinin artması, şəxsi heyətin vətənpərvərlik ruhu və mənəvi-psixoloji hazırlığının xeyli yüksəlməsini bildiren nazir müavini orduda ideoloji işin daha da gücləndirilməsini xüsusi vurğulayıb.

Silah, hərbi texnika və digər döyüş vasitələrinin dərinəndən öyrənilməsi, ictimai-siyasi hazırlıq üzrə nəzəri və praktiki

dərslərin keyfiyyətlə keçirilməsi, aparılan fərdi və kollektiv tərbiyə işinin gücləndirilməsi, dostluq mühitinin daha da möhkəmləndirilməsi, düşmənə nifrət hissəsinin daim aşılmasının vacibliyi, təşəbbüskarlığın həvəsləndirilməsi, şəxsi heyətin sağlamlığına xüsusi diqqət göstərilməsi, eləcə də Müdafiə nazirinin digər tapşırıqları şəxsi heyətə bir daha xatırlanıb.

Görüşlərdə intensiv döyüş hazırlığının daha da artırılması, gecə və gündüz təlim və məşqlərin keçirilməsi, günün nizam qaydalarına, döyüş növbətçiliyinin tələblərinə ciddi riayət edilməsi ilə bağlı Müdafiə nazirinin tapşırıqları da şəxsi heyətin diqqətinə çatdırılıb.

**Müdafiə Nazirliyi
Mətbuat Xidməti**

“Azərbaycan ərazisindən İrana qarşı heç bir addım atılmayıb və atılmayacaq”

Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyi İrana hava zərbələri endirdiyi iddia edilən və Rusiyanın "Konteyner" RLS-i tərəfindən aşkarlanan naməlum hərbi təyyarələrin Azərbaycanın hava məkanından istifadə etmələri barədə yayılan məlumatlara münasibət bildirib.

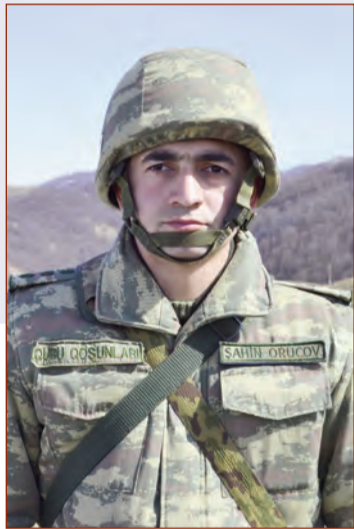
Müdafiə Nazirliyindən AZƏRTAC-ın sorğusuna cavab olaraq bildirdilər ki, ermənipərəst qüvvələrin yaydığı bu xəbərin heç bir əsası yoxdur və bu, yalandır. Bu cür məlumatın yayılması Azərbaycan-İran münasibətlərinə xələl gətirmək məqsədi güdür. Tamamilə aydındır ki, iki ölkə arasında xoş münasibətlərə zərər vurmaq məqsədilə yayılmış məlumat şəər və böhətdən başqa bir şey deyil.

"Azərbaycan ərazisindən qonşu ölkə olan İran İslam Respublikasına qarşı indiyədək heç bir addım atılmayıb və bundan sonra da atılmayacaq", - deyərək Müdafiə Nazirliyinin açıqlamasında bildirilib.

Gənc zabitlərimiz

“Torpaqlarımızı azad edəcəyik”

Düşmənlə təmas xəttində yerləşən "N" hərbi hissəsində torpaqlarımızın keşiyində dayanan oğullarımızın sırasından daha birini - baş leytenant Şahin Orucovu tanımaqdan qürur duyuruq. O, Balakən rayonunun Qullar kəndində dünyaya göz açıb. Vətəninə canı bahasına qorumağa, eyni zamanda, millətinin, xalqının rifahı və əmin-amanlığı naminə hər şeyə hazır olan Şahin hələ uşaqlıqdan zabit olmaq istəyirdi. Vətənpərvərlik mövzusunda söhbət düşəndə isə həmsöhbətim müəllimi Reyhan Paşayevanı xatırladı.

"Müəllimim dərs prosesində hər birimizə vətənpərvərlik hissini aşılamaq üçün Azərbaycanın qədim dövlətçilik tarixindən, hərbi tarixindən, sərkərdələrimizin və qəhrəmanlarımızın həyatından danışar, əyani vasitələrdən istifadə edərək tarixi biliklərimizi artırmağa, həmçinin əsl vətəndaş kimi yetişməyimizə çalışardı. O həmişə deyirdi: "Şagirdlər tariximizi öyrənməsələr, gələcəkdə kim olduqlarını bilməzlər. Onların vətənpərvər ruhda böyümələri Vətəni sevmələri deməkdir".

Baş leytenant Ş.Orucov ordu sıralarında xidmət edən şəxsi heyətin də vətənpərvərlik hissəsinin yüksək səviyyədə olduğunu dedi. "2016-cı ilin Aprel döyüşləri və

məliyyə. Tabeliyimizdə olan şəxsi heyəti Vətənə sevgi, düşməne nifrət ruhunda tərbiyə etməli, ordumuzun döyüş qabiliyyətinin ən yüksək səviyyəyə çatdırılması istiqamətində bilik və bacarığımızdan yararlanmalıyıq. Ordumuzun müasir tələblər səviyyəsində qurulmasının, dünya standartlarına uyğun silah və texnika ilə təchizatının, şəxsi heyətin döyüş ruhunun, mənəvi-psixoloji vəziyyətinin yüksək olması Ali Baş Komandanımızın diqqət və qayğısı ilə əhatə olunmasının nəticəsidir. Bunun qarşılığında isə nümunəvi xidmətimizlə Azərbaycan Ordusunun inkişafına töhfəmizi verməli, şəxsi heyətin döyüş qabiliyyətini, atəş və fiziki hazırlıqlarını daim yüksək səviyyədə saxlamalıyıq. Çünki torpaqlarımızı azad etməliyik, düşməndən qisasımızı almalıyıq. Ordu sıralarında xidmət edən hər bir kəs yalnız bu amal uğrunda xidmət edir. Ali Baş Komandanımızın rəhbərliyi altında o gün uzaqda deyil".

Söhbət zamanı Şahin Orucov qürurla və fəxrle düşmənlə üz-üzə mövqələrdə xidmət etməyin daha məsuliyyətli və şərəfli olduğunu dedi. Hər birimizin bildiyi kimi, sənəqər cəsurların, qəhrəmanların məkanıdır.

Vətənpərvərlik Vətənin naminə çalışmaq, Vətəni qorumağa hər an hazır olmaq deməkdir. Bunun üçün də biz hər zaman əlimizdən gələni etməliyik. Çünki müqəddəs torpaqlarımız bizlərə ata-babalarımızdan qalan əmanətdir. Bizim borcumuz isə əmanəti göz bəbəyimiz kimi qorumaqdır.

**Baş leytenant
Orxan HÜSEYNLİ,
"Azərbaycan Ordusu"**

Əlahiddə Ümumqoşun Ordunun artilleriya bölmələrinin döyüş atışlı təlimi keçirilib

Əlahiddə Ümumqoşun Ordunun reaktiv raket-artilleriya bölmələrinin döyüş atışlı taktiki təlimi keçirilib.

Müdafiə Nazirliyi Mətbuat Xidmətinin məlumatına əsasən, plana əsasən yayılmış reaktiv sistemlər "Həyəcan" siqnalı ilə daimi dislokasiya məntəqələrindən cəmləşmə rayonlarına çıxarılıb.

Şərti düşmənin fəaliyyətinin yerüstü keşfiyyət vasitələri və pilotsuz uçuş aparatları ilə izlənilməsi təlimdə yayılmış reaktiv sistemlərdən planlı və plandankənar hədəflərə qurğu, batareya və divizionlar tərkibində atışlar icra edilib.

Təlimin senarisinə uyğun olaraq ehtiyat mövqələrə yerdəyişmə edən bölmələr yeni aşkar olunmuş hədəfləri məhv ediblər.

Düşmənin qəfil hücumunun dəf edilməsi və müdafiənin əlverişli hədəflər üzrə bərpası mövzusunda keçirilən təlimdə tapşırıqlar uğurla yerinə yetirilib.

Müdafiə Nazirliyi Mətbuat Xidmətinin məlumatı

Ermənistan silahlı birləşmələri atəşkəs rejimini pozub

7 iyul 2020-ci il.

Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri cəbhənin müxtəlif istiqamətlərində sutka ərzində atəşkəs rejimini 37 dəfə pozub.

Ermənistan Respublikası Berd rayonunun Ayqepar, Çinari kəndlərində yerləşən mövqələrdən Tovuz rayonunun Əlibəyli, Ağbulaq kəndlərində, Çəmbək rayonunu ərazisindəki adsız yüksəkliklərdə yerləşən mövqələrdən Gədəbəy rayonunun Zamanlı kəndində və adsız yüksəkliklərdə yerləşən mövqələrimiz atəşə tutulub.

İşğal altında olan Ağdam rayonunun Novruzlu, Yusifcanlı, Mərzili, Xocavənd rayonunun Kuropatkino, Füzuli rayonunun Qərvənd, Qaraxanbəyli, Kürdlər, Həradsiz, Cəbrayıl rayonunun Nüzgar və Mehdi kəndləri yaxınlığında, həmçinin Xocavənd rayonu ərazisindəki adsız yüksəkliklərdə yerləşən mövqələrdən də ordumuzun mövqələri atəşə tutulub.

Naxçıvan Qarnizonu Qoşunlarında buraxılış mərasimi keçirilib

Naxçıvan Qarnizonu Qoşunlarında növbəti ixtisas hazırlığı kurslarının başa çatması münasibətilə buraxılış mərasimi keçirilib.

Mərasimdə əvvəlcə Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni səsləndirilib.

Tədbirdə çıxış edən polkovnik Mehman Gülməmmədov kurslar zamanı kursantların müasir silah nümunələrindən döyüş şəraitində bacarıqla istifadə etmək vərdişlərinə yiyələnmələri üçün müxtəlif növ atıcı və iriçaplı silahlardan praktiki

atışların, bütün növ zirehli tank texnikalarından sürücülük və atış çalışmalarının yerinə yetirildiyini bildirib.

Məzunlar adından Toğrul Kərimov söz verib ki, dövlət qayğısından və xalq-ordu birliyindən güc alaraq xidmət yerlərində peşəkar hərbiçi kimi Vətənin müdafiəsində ayıq-sayıq dayanacaqlar.

Naxçıvan Qarnizonunun rəisi general-polkovnik Kərəm Mustafayev muxtar respublikamızda Vətənə sədaqətli, peşəkar hərbiçilərin hazırlanması üçün kursları uğurla başa vuran gənclərimizin Əlahiddə Ümumqoşun Orduda, "Naxçıvan" Əlahiddə Sərhəd Diviziyasında, Daxili Qoşunlarında "Naxçıvan" Əlahiddə Əməliyyat Briqadasında və Naxçıvan Muxtar Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyinin tabeli qurumlarında

xidmətlərini nümunəvi şəkildə davam etdirdiklərini deyib.

General-polkovnik Kərəm Mustafayev zabıt, gizir, müddətdən artıq həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçusu və qadın hərbi qulluqçu kurslarını başa vuran və hər zaman dövlət qayğısını üzərində hiss edən məzunları təbrik edərək gələcək xidmətlərində uğurlar arzulayıb.

Çıxışların ardından məzunlara rütbə, sertifikat və hədiyyələr

təqdim edilib, nümunəvi xidməti ilə fərqlənən hərbi qulluqçular mükafatlandırılıblar.

Məzunların ixtisaslarına uyğun vəzifələrə təyin olunmaları ilə bağlı imzalanmış əmrlər şəxsi heyətə çatdırılıb, xatirə lövhələrinə buraxılış emblemləri vurulub və tribuna önündən tənənəli keçid olub.

**Baş leytenant
Nəriman NƏCƏFOV,
"N" hərbi hissəsi**

Prezident Azərbaycan milli mətbuatının 145 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında Sərəncam imzalayıb

Prezident İlham Əliyev Azərbaycan milli mətbuatının 145 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında Sərəncam imzalayıb. Sərəncamda deyilir ki, Azərbaycan milli mətbuatının 145 illik yubileyi ölkəmizdə geniş qeyd olunsun.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Sərəncamda Prezident Administrasiyasına koronavirus (COVID-19) pandemiyası ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının ərazisində tətbiq edilən xüsusi karantin rejiminin tələbləri və Nazirlər Kabineti yanında Operativ Qərargahın tövsiyələri nəzərə alınmaqla yubiley tədbirlərinin keçirilməsini təmin etmək tapşırılıb. Həmçinin Prezident Administrasiyası jurnalist təşkilatlarının və redaksiyaların təklifləri əsasında Azərbaycan milli mətbuatının inkişafında xüsusi xidmətləri olan jurnalistlərin mükafatlandırılması haqqında təklifləri bir ay müddətində Azərbaycan Prezidentinə təqdim etməlidir.

Sərəncamda deyilir: "145 il əvvəl - 1875-ci il iyulun 22-də görkəmli ziyalı və maarifçi-publisist Həsən bəy Zərdabi tərəfindən Azərbaycan dilində nəşr olunmağa başlamış "Əkinçi" qəzeti milli mətbuatımızın ilk nümunəsi və həmin dövr Azərbaycanın ictimai-siyasi həyatının mühüm hadisəsi kimi tarixə düşmüşdür. Sonrakı illərdə çoxsaylı nəşrlərlə zənginləşən milli mətbuatımız Azərbaycan ədəbi dilinin və maarifçilik hərəkatının inkişafına əhəmiyyətli töhfələr vermiş, milli özünüdərk və istiqlal məfkurəsinin formalaşmasında, qabaqcıl ideyaların təbliğində böyük xidmətlər göstərmişdir.

1918-ci ildə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti yarandıqdan sonra mətbuatımız yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoymuş, öz fəaliyyəti ilə müstəqil dövlət quruculuğu prosesinin fəal iştirakçısına çevrilmiş, istiqlal ideyalarının yayılmasında, habelə milli-mənəvi dəyərlərin qorunub saxlanması və təbliğində mühüm rol oynamışdır.

Ötən əsrin 90-cı illərində dövlət müstəqilliyini bərpa edən Azərbaycanda müasir kütləvi informasiya vasitələrinin formalaşması və inkişafı üçün geniş imkanlar yaranmışdır. 1993-cü ildən başlayaraq ümummilli lider Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən və cəmiyyət həyatının bütün sahələrini əhatə edən köklü islahatlar nəticəsində ölkədə senzura, söz və məlumat azadlığını məhdudlaşdıran digər süni maneələr aradan qaldırılmış, medianın fəaliyyətini tənzimləyən mütərəqqi qanunvericilik bazası yaradılmış, onun problemlərinin həlli, iqtisadi müstəqilliyinin gücləndirilməsi, vətəndaş cəmiyyəti quruculuğunda rolunun yüksəldilməsi məqsədilə ardıcıl tədbirlər görülmüşdür.

Hazırda həyata keçirilən sistemli islahatlar, şəffaflıq və vətəndaş məmnunluğu prinsiplərinə əsaslanan sosial innovasiyaların tətbiqi, idarəetmə sahəsində baş verən keyfiyyət dəyişiklikləri, ictimai nəzarət və siyasi dialoq mühitinin genişləndirilməsi dinamik inkişaf edən Azərbaycanda müasir dövlət quruculuğunun başlıca istiqamətlərini təşkil edir.

Ölkəmizdə müstəqil, güclü, fəaliyyətini günümüzün tələbləri səviyyəsində qurmağı bacaran, habelə dövlətçilik ənənələrinə bağlı və xalqımızın milli maraqlarını rəhbər tutan medianın inkişafı prioritet vəzifələrdən biri kimi daim diqqət mərkəzində saxlanılır. Bununla belə, kütləvi informasiya vasitələri də ölkəmizdə həyata keçirilən köklü islahatlardan kənar qalmamalı, kommunikasiya texnologiyalarının sürətli inkişaf etdiyi hazırkı dövrdə global informasiya mühitinin müəyyənləşdirdiyi fəaliyyət prinsiplərinə uyğunlaşmalı, cəmiyyətimizin obyektiv və peşəkar şəkildə məlumatlandırılması sahəsində öz səylərini daha da gücləndirməlidir. Modernləşmə, rəsonanlıq, obyektivlik, kreativlik, qabaqcıl texnologiyaların geniş tətbiqi, aparıcı trendlərin izlənilməsi medianın inkişafını şərtləndirən başlıca amillər olmalıdır".

Cəbhəboyu zonadakı hərbi hissələrdə gecə təlimləri keçirilib

Müdafiə Nazirliyi Mətbuat Xidmətinin məlumatına əsasən, Azərbaycan Ordusunun cəbhəboyu zonada yerləşən hərbi hissələrində döyüş atışı

taktiki təlimləri keçirilib.

Təlimlər çərçivəsində bölmələr gecə vaxtı müxtəlif döyüş tapşırıqlarını yerinə yetiriblər.

Təlimlərə cəlb edilən bölmələr müxtəlif təyinatlı silahlardan atışlar icra edərək şərti düşmən hədəflərini məhv ediblər.

Əfqanıstandakı sülhməramlılarımızın bir qrupu Azərbaycana qayıdıb

NATO-nun Əfqanıstan İslam Respublikasında həyata keçirdiyi "Qətiyyətli Dəstək" missiyasının tərkibində fəaliyyət göstərən Azərbaycan Ordusunun bir qrup sülhməramlısı plana uyğun olaraq rotasiya qaydasında Bakıya qayıdıb.

Ümummilli lider Heydər Əliyev Azərbaycanda hakimiyyətə qayıtdıqdan sonra dünyəvi, demokratik, hüquqi cəmiyyət quruculuğu baxımından xarici ölkələrlə, eləcə də beynəlxalq qurumlarla sülh və əməkdaşlıq münasibətləri istiqamətində əlaqələr qurulmağa başlandı, beynəlxalq təşkilatlarla da beynəlxalq hüququn prinsiplərinə uyğun əlaqələr quruldu.

Azərbaycanın NATO ilə əlaqələri 1992-ci ilin martından başlanıb. Həmin tarixdə 37 ölkə ilə bir sırada Azərbaycan da Şimali Atlantika Əməkdaşlığı Şurasına (1997-ci ildən Avro-Atlantik Tərəfdaşlıq Şu-

rası) daxil oldu. 1994-cü ildə Belçikaya rəsmi səfər çərçivəsində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev "Sülh Naminə Tərəfdaşlıq" sənədini imzaladı. Bu proqramın əsasən, NATO və Azərbaycan arasında müdafiə sahəsində əməkdaşlıq və hərbi sistemlərin uyğunlaşdırılmasının başlanğıcı oldu. Sülh Naminə Tərəfdaşlıq (SNT) proqramının prinsiplərinə əsasən, Azərbaycan da sülhü dəstəkləmə əməliyyatlarında iştirak edir.

Əsaslı ötən əsrin sonlarında qoyulan Azərbaycan-NATO əməkdaşlığı qısa müddət ərzində yüksək səmərə ilə inkişaf edir. Regionda gedən mürəkkəb proseslərə baxmayaraq, Azərbaycan NATO ilə münasibətlərini konstruktiv formada inkişaf etdirir. Azərbaycan Sülh Naminə Tərəfdaşlığının təməl prinsiplərinə əsaslanmaqla NATO ilə qarşılıqlı

maraq kəsb edən məsələlər üzrə siyasi dialoqlar aparır. Müxtəlif formatlı dialoqlarda tərəfdaşlıq, regional təhlükəsizlik, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi, təsdiq olunan proqramlara əsasən müxtəlif missiyalarda iştirak və s. aktual məsələlər müzakirə olunur.

Hərbi qüvvələrimiz NATO standartlarına uyğun quruluş, hərbiçilərimiz NATO-ya dəstək əməliyyatlarında iştirak edir.

Azərbaycan 1999-2008-ci illərdə NATO-nun Kosovoda sülhəratma və sülhü dəstəkləmə əməliyyatlarında iştirak edib. 2002-ci il tarixdən Azərbaycan Ordusunun sülhməramlı tapımı Əfqanıstanda Beynəlxalq Təhlükəsizliyə Yardım Qüvvələri (ISAF) tərkibində fəaliyyətə başlayıb. 19 fevral 2009-cu il tarixdən Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin sülhməramlı kontingenti Əfqanıstanda Beynəlxalq Təhlükəsizliyə Yardım Qüvvələrinin tərkibində əməliyyatlarda iştirak edir. 5 oktyabr 2010-cu ildən Azərbaycan Əfqanıstanda keçirilən əməliyyatlara hərbi həkimi və mühəndis-istehkam ixtisası üzrə zabıtlar da göndərir. Hərbi qulluqçularımız BMT-nin sülhməramlı missiyasının komandanlığı altında Cənubi Sudan Respublikasında keçirilən missiyada da iştirak edirlər. Bunlar təsdiqləyir ki, NATO Azərbaycan Ordusunun döyüş hazırlığını təqdir edir.

Təşkil olunan sülhməramlı əməliyyatlarda iştirak edən ordumuzun kadr hazırlığı gücləndirilməklə yanaşı, şəxsi heyətin də döyüş qabiliyyəti artırılır.

"Azərbaycan Ordusu"

Ön xətdən reportaj

Əsgərlər Vətən deyir, dövlətçilik deyir, Böyük Qələbə deyir...

Yaydı...

Xatırlaya bilmirik, ötən ilin bu vaxtı havalər necəydi...

İndi istədi, bürküdü...

Bu istinin-bürkünün içindən keçib ön xətdə, əsgərlərimizlə kəlmələşməyə tələsirək. Belə kəlmələşmələrə könül söhbəti deyilir və könül söhbəti könüldən keçənlərin sözlə təsvirinə döndür. Həmin məqama tələsirik...

Ötən il həmkarımız bir reportajında yazmışdı: "Yayda isti-bürkü, qışda soyuq-sazaq Azərbaycan əsgərinin döyüş əzmine, qələbə ruhuna təsir göstərə bilmir". Bunu biz də müşahidə etmişdik. Bu əminliyi əsgərlərin əhatəsində bir daha yaşayacağımız anlara tələsirik.

Ön xətdə çatır-çatmaz istibürkü bir qədər yumşalır. Bunu təbiətin Azərbaycan əsgərinə ehtiramı bilirik və bu ehtiramın zamanətiylə ön xətdə yaşanılacaq anları düşüncələrimizə daha tez köçürməyə həvəşirik...

Ön xətdəyik. Xırdaca yel əsir. Yayda bu biçim külək az az olur deyər anlığa ayaq saxlayıb ağacların titrəşən yarpaqlarına baxırıq. Bu incə titrəyişin könül xoşluğunu da səngər çatdırmaq niyyətindəyik...

Zabit Cavidan Ələkbəzadə əsgərlərin döyüş və mənəvi-psixoloji hazırlığının yüksək səviyyədə olduğunu bildirərək qeyd edir ki, son aylarda hərbi hissədə şəraitlə bağlı əlavə olaraq müəyyən tədbirlər də həyata keçirilmişdir. Öyrənirik ki, burada da Azərbaycan Respublikası Prezidentinin əmr və göstərişləri, Nazirlər Kabineti yanında Operativ Qərargahın tələbləri böyük məsuliyyətlə yerinə yetirilir. Pandemiya dünyəvi bələdir, bu bələ ilə mübarizə vətəndaş olaraq həm də hərbiçilərin borcudur...

- Azərbaycan Ordusunun yaradılmasının ildönümü ərəfəsindəyik. Bu, sizin də bayra-

ehtiramın zamanətiylə duyuruq ki, zabit 2018-ci ilin iyununda Azərbaycan Ordusunun yaradılmasının, sentyabrda Bakının işğaldan azad edilməsinin 100 illiyinə həsr olunmuş paradlarda gördüklərimizin qururundan danışacaq, o qurur da əsgərlərə aiddi. Belə də olur:

- 2016-cı ilin Aprel döyüşlərində qazanılan qələbə Azərbaycan Ordusunun gücünün təsdiqi oldu. Bir məqalədə oxuduğum kimi, Aprel zəfəri ruhumuzun qələbəsi idi. İctimaiyyət haqlı olaraq bu qələbənin davamını gözləyir. Bilir və inanır ki, Azərbaycan Ordusu Ali Baş Komandanın döyüş əmrini yenə qələbəylə tamamlayacaq, yenə qələbə qazanılacaq. Bu qələbə Böyük Qələbə olacaq.

Zabit Şahlar Rüstəmbəyli Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Aprel döyüşlərindən az sonra, 2017-ci ilin yanvarında Cocuq Mərcanlı kəndinin bərpası haqqında Sərəncam imzaladığını xatırladaraq deyir:

mınızdı, bizim də, ictimaiyyətin də. Başqa vaxtlar öz yerində, 2016-cı ilin aprelində ictimaiyyətin orduya inamı, güvənci olduqca həssaslıqla təsdiqləndi, - deyirik. - O günlərin sevincinin davamı Böyük Qələbə olacaq.

Cavidan gözdolusu döyüş növbətçiliyinə gedən əsgərlərə baxır. Bu baxışlarda qədersiz sevgi, ehtiram var. O sevginin,

- Cocuq Mərcanlı işğaldan 1994-cü ilin yanvarında Horadiz əməliyyatında azad edilmişdi. 2017-ci ildə yenidən quruldu. Cocuq Mərcanlılar Cocuq Mərcanlıya qayıtdı. İctimaiyyət əmindir ki, Azərbaycan Ordusu işğaldan azad ediləcək, bütün kəndlər, qəsəbələr, şəhərlər yenidən qurulacaq. Bir dəfə tərxis olunan əsgərlərdən

biri demişdi ki, Ali Baş Komandanın döyüş əmrinə başlayacaq döyüşlərdə də, qələbədədən sonra qəsəbələrimizin, kəndlərimizin yenidən qurulmasında da iştirak edəcəyik. Bu əsgərlər də eyni fikirdədi.

Əsgərlərə baxırıq. Şahların fikrini onların özündən eşitmək istəyirik. Bu, inamsızlıq deyil, yaşadığımız qururu daha duyğusalıqla yaşamaq niyyətidir.

- Komandirinizin fikrinə siz nə deyirsiniz?, - soruşuruq.

Əsgərlərdən birinin baxışları qarşı tərəfdən üzülür. Əsgər Nüreddin Rzayev yoldaşlarına baxır və qətiyyətlə deyir ki, hərbi xidmətimiz tərxislə tamamlanacaq. - Bu, öz yerində. Ancaq biz Azərbaycanın görkəminin müharibədən əvvəlki vəziyyətinə gətiriləcəyi günə kimi vətəndaşlıq borcumuzu yerinə yetirəcəyik. Yeni, döyüşlə azad etdiyimiz kəndlərimizi öz əllərimizlə quracağıq.

Bu qədər gözəl niyyəti eşitmək nə qədər xoşdu!..

Son illərdə keçirilən müxtəlif miqyaslı, müxtəlif təyinatlı təlimlərdən danışırıq. Həmsöhbətlərimin bu təlimlərə münasibətini də ordu quruculuğuna ehtiram bilirik, yəni, zabitlərin təlimlərin döyüş hazırlığında əhəmiyyəti haqqında dediklərini hərbi xidmətdə istinad edilən hərbi zərurət kimi dinləyirik.

- Hər təlimin öz məqsədi, yerinə yetirdiyi konkret vəzifələri olur. Təlimə cəlb olunan hərbi hissələrə, iştirak edən şəxsi heyətə konkret hərbi biliklər aşılmalıdır ki, bu da özlüyündə az müddətdən sonra bütün ordunu əhatələyir. Yəni, təlimlər bir-mənalı şəkildə ordunu əhatə edir. Bu baxımdan hər təlim döyüş hazırlığının yüksəldilməsi deməkdir, - zabit Şahlar Rüstəmbəyli belə deyir.

- Şəxsi heyətin döyüş hazırlığının səviyyəsi həm də təlimlərlə müəyyənləşir. Bu baxımdan təlimlərə diqqət bilavasitə orduya, ordu quruculuğuna diqqət deməkdir, - Şahların dediklərinə münasibət bildiririk.

- Əlbəttə, elədir. Ordu quruculuğu dövlət üçün prioritetdir, orduya diqqət və qayğı kəsilməzdir.

Yeni, bu səviyyədə diqqət və qayğı ordunun gücünü, döyüş və mənəvi-psixoloji hazırlığının yüksəldilməsi deməkdir. Bunun nəticəsidir ki, əsgərlərin döyüş əzmi də yüksəkdir, qələbə ruhu da. Əsgərlərimiz Ali Baş Komandanın döyüş əmrinə hazırdır və bu əmrə qələbəylə başa çatdırmağa qadırdır.

Zabit Şahlar Rüstəmbəyli deyir ki, ordunun ən müasir döyüş texnikaları, avadanlıq və qurğularla təchiz edilməsi, təlimlər, keçirilən dərslər, öyrədilənlər əsgərin döyüş hazırlığını yüksəldirsə, hərbi hissələrin yenidən qurulması, əsaslı və ya cari təmiri, məişət şəraitinin yaxşılaşdırılması, Ali Baş Komandanın, Müdafiə Nazirliyi rəhbərliyinin ön xətdə, səngərdə əsgər və zabitlərə tövsiyələri, xidmətdə fərqlənənlərin mükafatlandırılması mənəvi-psixoloji hazırlıq səviyyəsinin yüksəldilməsini təmin edir.

Öyrənirik ki, hərbi hissədə şəxsi heyətin mənəvi-psixoloji hazırlığı milli-mənəvi dəyərlər əsasında formalaşdırılıb, zabit və gizirlər dəyişsə də, mənəvi-psixoloji hazırlıq formalaşdığı əsasda da davam etdirilir. Çağırışçı hərbi xidmətə başlayana qədər müəyyən hərbi biliklərə malik olar, bu biliklər sistemli şəkildə hərbi xidmətdə formalaşır. Nəyi qoruduğunu yaxşı bilən əsgər necə qorumağı ilkin olaraq gənc əsgər hazırlığı dövründə öyrənir, xidmətdə təkmilləşdirir, biliklərini

genişləndirir.

- Bildiyimiz kimi, iyunun 18-də Şərq Tərəfdaşlığı ölkələrinin videokonfrans formatında Sammiti keçirildi. Bu mühüm beynəlxalq tədbirdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev də iştirak edib. Bu tədbirin mahiyyəti haqqında əsgərlərimizə tam məlumat verəcək. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Nikol Paşinyanın məntiqsiz, erməni xislətli müdaxiləsinə məntiqli, gərəklili cavabı bir vətəndaş olaraq, bir zabit olaraq mənim qururumu kükrətdi. Mənim yaşadığım qururu digər zabitlər də yaşadı. Prezidentimizin Sammit iştirakçılarının diqqətinə çatdığı tarixi fakt - Parisin Orli hava limanında Karapetyan soyadlı şəxsin törətdiyi terror aktı ermənilik xislətidir, dövləti cinayətdir və bu kimi faktlar

təsdiqləyir ki, Ermənistan terroru həmişə dəstəkləyib. Bunlar haqqında əsgərlərimizə də ətraflı məlumat verəcəkdir.

Zabit Şahlar Rüstəmbəylinin dediklərini hərbi hissələrdə dövlət mahiyyətli tədbirlərin bu səviyyədə diqqətdə saxlanması, onların mahiyyətinin öyrənilməsi və şəxsi heyətə çatdırılmasını orduda mənəvi-psixoloji hazırlığın düzgün və əhatəli təşkilinin təsdiqi kimi dinləyirik. Əminik ki, zabitin indi qururla dediklərini ictimai-siyasi dərslər, asudə vaxtlarda söhbətlər vasitəsilə əsgərlər əhatəli şəkildə mənimsəyəcəklər, bu qururu onlar da yaşayacaqlar: "Dağlıq Qarabağ Azərbaycandır və bütün dünya bunu belə tanıyır"...

Əsgər Çingiz Osmanov deyir ki, komandirimizin dediyi Sammit haqqında məlumatımız var, ancaq daha əhatəli informasiya da alacağıq. Ölkə başçımızın qətiyyəti təkcə bu Sammitdə iştirak edən dövlətlərin başçılarına deyil, ümumən dünyanın aparıcı dövlətlərinə də yaxşı məlumdur. Onlar da bilir ki, Azərbaycan xalqı, Azərbaycan dövləti Azərbaycan torpaqlarında ikinci erməni dövlətinin yaranmasına imkan verməyəcəkdir. Əsgər Baba Hüseyinov əsgər yoldaşının fikrini belə tamamlayır:

- Azərbaycanın bəşəri dövlət olduğunu bizə dost dövlətlər də bilir, düşmənlər də. Azərbaycan bəşəri dövlət olduğu üçün ərazi bütövlüyünü də bərpa edəcək. Sülh danışıqları baş tutmasa döyüşlə. Biz Ali Baş Komandanın döyüş əmrinə hazırıq. Biz 2016-cı ilin Aprel döyüşlərinin iştirakçılarının döyüş yolunu davam etdirəcək, qazanılan qələbəni tam qələbəylə...

- Böyük Qələbəylə, - gizir İlham İsgəndərov əsgər Baba Hüseyinovun fikrinə münasibət bildirir.

- ...tamamlayacaq, torpaqlarımızı işğaldan azad edəcəkdir...

Kiçik çavuş Ramil Namazov deyir ki, bu qələbə həm də şəhidlərimizin ruhuna gözaydınlığı olacaq...

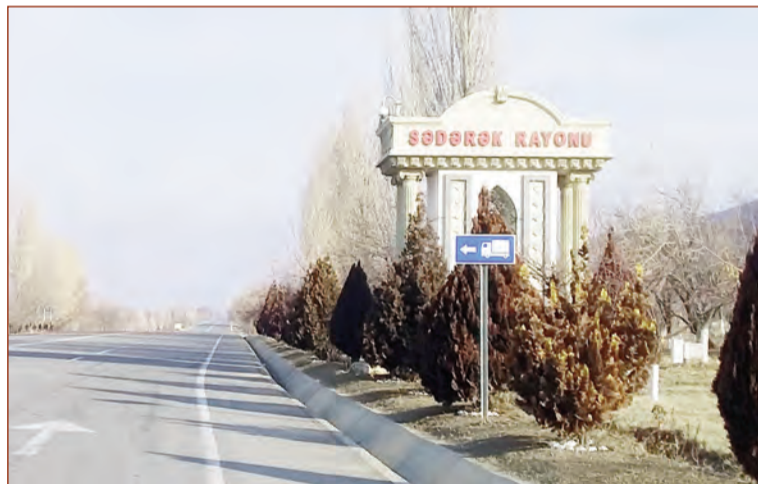
Bu, Azərbaycan əsgərinin inamıdır. Azərbaycan əsgərinin inamı Azərbaycanımızın inamıdır. Məmləkətimiz bu inamın qələbə sevincini 2016-cı ilin aprelində yaşamışdı, yaxın vaxtlarda bundan daha böyük sevinc yaşayacaq...

Səngərdən səngiməmiş istinin, bürkünün uğurlamasıyla ayrılırdıq. İstini-bürkünü bir qədər yumşaldan küləyin cazibəsində əsgərlərimizlə səmimiyyətlə kəlmələşmişik. Belə kəlmələşmələrə könül söhbəti deyirlər. Könül söhbətimizin mahiyyəti Vətən oldu, dövlətçilik oldu, Böyük Qələbə oldu...

Ruhumuzun Qələbə fəslə ərəfəsindəyik...

**Kapitan
Ceyhun CƏFƏRLİ,
"Azərbaycan Ordusu",
fotolar
Coşqun CƏFƏROVUNDUR**

Ermənilərin Sədarəyə, ümumən, Naxçıvana, Azərbaycan torpaq iddiaları 90-cı illərdən başlamır. Bunun tarixi kökləri keçmişə dayanır. Erməni fitnəkarlığı zamanla özünü büruzə verib. 1905-1907, 1918-1920-ci illərin ağır, qanlı-qadali günləri Sədarəkdən də yan keçməyib. 1918-1920-ci illərdə Sədarək əhalisinin ermənilərə qarşı apardığı mübarizədə Abbasqulubəy Şadlinskiyin rəhbərliyi ilə təşkil olunmuş "Qırmızı Tabor"un böyük xidmətləri olub. Qırx nəfəri sədarəkli olan "Qırmızı Tabor"un əsas qərargahı bir müddət Sədarəkdə yerləşib. Dərələyəz və Zəngəzur dağlarına çəkilmiş daşnak dəstələri hücumları ilə Şərur əhalisini rahat buraxmayanda "Qırmızı Tabor"un döyüşçüləri 40 kilometrlik cəbhə xəttində düşməni geri oturtmuşdu. 1921-ci ildə Naxçıvan, İrəvan, Dərələyəz, Zəngəzur, Şərur və digər yerlərin erməni daşnaklarından təmizlənməsində fərqləndiklərinə görə "Qırmızı Tabor"un "Qırmızı Bayraq" ordeni ilə təltif olunmuş 19 döyüşçüsünün 4 nəfəri sədarəkli olub.

Şair-publisist Vaqif Məmmədovun "Sədarəkdə yazılan gündəlik" kitabında hadisələr oxucuya olduğu kimi çatdırılır: "Şərurdan Sədarəyə gəlirdik. Dəmirçi kəndinin yaxınlığında gözləmədiyimiz və o vaxta qədər görmədiyimiz çox böyük bir maşın karvanı ilə rastlaşdıq. 150-200 yük maşınından ibarət bu karvanla Ermənistan da yaşayan azərbaycanlılar köçürülür..."

Bu faciə tarixin müxtəlif dövrlərində yaşanıb. Bəhrüz Kəngərliyin 1918-1920-ci illərdə yaratdığı "Qaçqınlar" silsiləsi əsərlərində də əks olunub. Bu hadisə sovet dövründə də təkrarlanıb. 1947-ci il 23 dekabr tarixli SSRİ Nazirlər Sovetinin qərarında göstərilir ki, "kəndümlük prinsipləri əsasında" Ermənistan SSR-də yaşayan 100 min kolxozçu və digər azər-

baycanlı əhali Azərbaycan SSR-nin Kür-Araz ovalığına köçürülsün. Məqsəd azərbaycanlıları Ermənistandan təmizləmək, ərazini erməniləşdirmək idi. Ermənilərin digər planı "Böyük Ermənistan" Naxçıvanı da daxil etmək olub. Lakin illərlə planlarını gerçəkləşdirmə bilməyən ermənilər şanslarını bir də 90-cı illərdə sınağa

inzibati sərhəddi".

Moskva və 1921-ci il oktyabr ayının 13-də imzalanmış Qars müqavilələrinə baxmayaraq, heç bir əsaslı səbəb olmadan, hər iki müqavilənin şərtləri kobud şəkildə pozulmuş və həmin müqavilələri bağlayan dövlətlərin başı üstündən qanunsuz olaraq Zəngəzur SFSR MİK Rəyasət

əşidilən atəş səsleri sədarəkliyə səfərbər edir. Naxçıvanın və Şərurun bütün rayon və kəndlərindən bu xəbəri eşidən Sədarəyin köməyinə gəlirlər. Naxçıvanın müxtəlif bölgələrindən - Şərurdan, Ordubaddan, Culfadandan, Naxçıvan şəhərindən, Nəhrəmdən və digər kəndlərdən gələnlər sinələrini düşmənin önündə si-

bahasına olursa-olsun, rayonu işğal etmək qərarına gəlmişdilər. Düşmənin ağır hücum əməliyyatları nəticəsində Sədarək 38 şəhid verir. Mildə şəhid olanlardan 17 nəfərin cəsədini götürmək mümkün olmur. Ulu öndər Heydər Əliyevin səyi nəticəsində 10 gün sonra döyüşçüləri səngərdən götürülərək torpağa tapşırılır. Heydər Əliyev ağır yaralıların qardaş Türkiyəyə göndərilməsi üçün ciddi tapşırıqlar verir.

1993-cü ilə qədər davam edən döyüşlərdə naxçıvanlılar ulu öndər Heydər Əliyevin ətrafında sıx birləşərək Sədarəyi mərdliklə qorumağa müvəffəq olurlar.

İllər sonra 2002-ci ilin avqust ayında muxtar respublikaya səfəri çərçivəsində Sədarək rayon zəhmətkeşləri ilə görüşən Heydər Əliyev 25 il əvvəli belə xatırlayır: "Sədarək rayonunun Naxçıvan Muxtar Respublikasında, o cümlədən Azərbaycanda xüsusi yeri var. Böyük bir kənd olmuş və rayon statusu almış Sədarək həmişə bizim, Azərbaycanın ən kənar yerində, sərhəddə yerləşərək Azərbaycan torpaqlarını qorumuş, saxlamış və mərdlik nümunələri göstərmişdir. Mən indi qəsəbəni bu cür görəndə həddindən artıq sevinirəm".

1970-ci illərdə ulu öndər Heydər Əliyevin şəxsi təşəbbüsü ilə Sədarək rayonu ərazisində 71 ailədən ibarət salınan nümunəvi qəsəbə ermənilərin hücumu nəticəsində bərbad vəziyyətə düşsə də, yenidən dirçəldilir. Sakinlərin təşəbbüsü ilə yaradıcısı və qurucusu Heydər Əliyevin şərifinə qəsəbə Heydərabad adlandırılır.

Mərkəzi Heydərabad qəsəbəsi olmaqla abadlaşan, gözəlləşən Sədarək bu gün inkişafının ən yüksək dövrünü yaşayır. Sədarəkliyə üçün 90-cı illərin o dəhşət dolu, əzab dolu günləri artıq geridə qalıb. Hər kəs Naxçıvanın qeyrət qalası adlandırılan Sədarəyin inkişafına öz töhfəsini verməyə çalışır. İnsanlar qurur, yaradır, şən, firavan günlərini yaşayırlar. Onlar artıq arxayındırlar. Nə 1918-ci illərin, nə 1948-53-cü illərin, nə də 90-cı illərin rüzgarı artıq bu torpağın

Naxçıvanın qeyrət qalası - Sədarək

başlayırlar. Sərhədboyu işğalçılıq planlarını həyata keçirməyə cəhd edən ermənilərdən ən böyük zərbəni Sədarək aldı. 14 dəfə düşmənin qəfil hücumu ilə üzleşən Sədarək ciddi dağıntılara məruz qaldı.

Tarixçi alim Vaqif Məmmədov yazır: "Hələ Azərbaycan Demokratik Respublikasının yarandığı ilk dövrlərdən etibarən bir sıra iri imperialist dövlətlərinin Naxçıvan ərazisinə diş qıcağı bu torpaqları ələ keçirməyə, Naxçıvanı öz hakimiyətini qurmağa səy etdikləri bir vaxtda xəyanətkar qonşumuz olan ermənilər də bu fürsəti əldən verməyib Naxçıvanı ələ keçirmək, öz ərazilərini Naxçıvan torpaqları hesabına genişləndirmək iddia-

heyətinin 18 fevral 1929-cu il tarixli qərarı ilə Azərbaycanın Naxçıvan MSSR ərazisindən 657 kvadrat kilometr və ya 65 min 700 hektar torpaq sahəsi Ermənistanə verilmişdir. Nəticədə azərbaycanlı əhali zaman-zaman həmin əraziləri tərk etmiş və bu torpaqlar saxta yolla Ermənistan ərazisinə çevrilmişdir. Azərbaycan Mərkəzi İcraiyyə Komitəsinin 5 may 1938-ci il tarixli qərarı ilə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Kərki kəndinin ətrafındakı torpaqların xeyli hissəsi Ermənistanə verildi. Bu qədim yurd yerimiz Azərbaycandan (Naxçıvan MR ərazisindən) tam təcrid olunaraq ada şəklinə düşdü.

Beləliklə, 1989-cu ildən Kərkinin başını qara buludlar aldı. Ermənilər Sədarəkdən Kərkiyə gedən avtomobil yolunu kəsdiyindən hər axşam Sədarəkdən Kərkiyə "Qaraağac-Cəhənnəmdərə" yolu ilə yük maşını ilə, bezen də piyada 30-40 nəfər könüllü müdafiəçi gedir, gecəni səhərə qədər kərkiylərlə birlikdə kəndi keşiyini çəkirdilər. 1990-cı il yanvarın 15-də səhər saat 4 radələrindən axşama qədər atışma getsə də, müasir silahlarla silahlanmış ermənilərlə döyüşən Kərkinin müdafiəçilərinin bütün səylərinə baxmayaraq, rus hərbiçilərinin əli ilə Azərbaycanın qədim torpağı, Sədarəyin bir parçası olan Kərki ermənilərə "ərməğan" edilir.

Sədarək necə qorundu? Sədarək 1990-1993-cü illərdə 14 dəfə ermənilərin güclü hücumuna məruz qalıb. Sədarəyə 300-ə yaxın top mermisi atılıb, 500-ə yaxın ev, məktəb, ictimai-inzibati binalar, sosial obyektlər dağıdılıb.

1990-cı il yanvar ayının 15-də erməni-rus birləşmələri Sədarək yaxınlığındakı çox mühüm strateji əhəmiyyətə malik olan Kərki kəndini işğal etməklə, Sədarəyin şimali-şərq istiqamətindən öz hərbi qüvvələrini Sədarəyə tərəf xeyli irəliləmiş, Əjdəkan, Cintəndir, Beşbarmaq, Ucubiz və Mil istiqamətindən Sədarəyi, bir növ, mühasirə vəziyyətinə salmışdılar.

Bələcə, Sədarək ağır sınaqla üz-üzə qaldı. Yanvarın 19-da səhər saat 11 radələrində

pər edirlər. Yanvarın 19-da Sədarək ilk şəhidlərini verir: Məhərrəm Seyidov, Mirhəşim Seyidov, Məhəmməd Məmmədov, Etibar Əhmədov, İdris Məmmədov, Abbasəli Nəzərliyəv, balaca Malik və Elvin qardaşları.

Səhər saatlarında daha ağır bir xəbər üz-üzə qalır sədarəkliyə. Paytaxtda baş verən 20 yanvar faciəsi eşidən hər kəsi sarsıdır. Lakin geri dönüş yoxdu. Sədarək Naxçıvanın müdafiə qalasına çevrilir. Əli silah tutan hər kəs ayağa qalxır.

1990-cı il iyul ayının 22-də Naxçıvana gələn ulu öndər Heydər Əliyev iyulun 28-də Sədarək kəndinə gəlir. Sədarəkdə baş verən hadisələrdən, azgün ermənilərin Sədarək üzərinə hücumlarından danışaraq Sədarək əhalisini daha dözümlü, daha əzmkar olmağa, düşmən qarşısında daha mütəmnlə dayanmağa səsləyir. Sədarəyin müdafiəsini gücləndirmək məqsədilə Azərbaycan SSR Ali Soveti Rəyasət heyətinin qərarı ilə 29 avqust 1990-cı ildə Sədarək rayonu yaradılır. Qeyd edək ki,

buna qədər Sədarək Şərur rayonunun tərkibində olub.

18 may 1992-ci il. Strateji baxımdan mühüm coğrafi mövqedə yerləşən Laçın rayonu Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal edilir. Erməni təcavüzkarları bütün qüvvələrini cəmləşdirib üç istiqamətdən - Əjdəkan dağı, Beşbarmaq-Ucubiz və Mil dağı-Qaraburun istiqamətindən hücum keçərək nöyin

üstündən əsə bilməz. Sədarəyi dövrələyən o meğrur dağların başında müzəffər ordumuzun meğrur əsgərləri keşik çəkir. Bugünkü Sədarək düşməne göz dağıdırsa, dağlarda məskən salan igidlərimiz yarılmaz səddir. O sədd Kərkiyəcən uzanacaq.

Ruhiyyə RƏSULOVA,
Naxçıvan televiziyanın baş redaktoru

Tarix olduğu kimi

Azərbaycan tarixi daha əhatəli öyrəniləcək

Azərbaycan Prezidenti İlham ƏLİYEV:

Bizim gənclər bu tarixi bilməlidirlər, qədim tariximizi bilməlidirlər. Bilməlidirlər ki, bugünkü Ermənistan Azərbaycan torpaqlarında formalaşmış, bugünkü Ermənistan xəritəsində coğrafi toponimlərin əsl adlarını bilməlidirlər.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyunun 25-də "N" hərbi hissəsinin açılışında ictimaiyyətin diqqətini dövlətçilik, vətənsəvrlik baxımından son dərəcə gərəkliliyi bir vəzifənin icrasına yönəldilməsini tövsiyə etdi. İctimaiyyət də, ictimaiyyətin mühüm tərkib hissəsi olan ordu da bu tövsiyəni vətəndaşlıq borcu baxımından tapşırıq bildi: "...bütün hərbi hissələrdə ideoloji vəziyyətə xüsusi əhəmiyyət verilməlidir. Ölkəmizin tarixi - həm qədim tarixi, həm də müasir tarixi ilə əlaqədar hər bir əsgərdə, zabitdə dolğun təəssürat olmalıdır".

Azərbaycan qədim dövlətçilik tarixinə malikdir. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin mənəvi varisi olan müasir müstəqil Azərbaycan həm də müxtəlif dövrlərdə müxtəlif adlarla tanınan o dövlətlərin də mənəvi varisidir. Azərbaycanın dövlətçilik tarixində XVI əsr mühüm dövrlərdəndir. Azərbaycan əsgəri Səfəvilər dövləti haqqında daha müfəssəl biliklər almaqla bu dövlətin süqutu ilə xanlıqların, o cümlədən İrəvan xanlığının yaranması arasında tarixi bağlılığı da əhatələyən məlumatlara malik olacaq. Bu, tarixin öyrənilməsi baxımından əhəmiyyətli olacaq.

Səfəvilər dövləti

Şah İsmayıl tərəfindən XVI əsrin əvvəlində əsası qoyulan Səfəvilər dövlətinin adı Şah İsmayıl Səfəvinin ulu babası, islam aləminin böyük mütəfəkkiri, elm və kəramət sahibi, Səfəvilər xanədanının banisi Şeyx İsaq Səfiəddin Ərdəbilinin adından qaynaqlanır.

Azərbaycan torpaqlarını bir dövlətin tərkibində, bir bayraq altında birləşdirən Səfəvilər dövləti bir sıra qonşu ərazilərdə də nəzarət edirdi. Bu səbəbdən də 200 ildən artıq bir müddətdə Osmanlı dövlətindən sonra bölgədə nüfuz sahibi idi.

Şah İsmayıl Xətai 1499-cu ildə öz tərəfdarlarını toplamağa başladı. 1500-cü ildə Ərzincana doğru hərəkət etdi. Anadolu, İraq və Suriyada olan tərəfdarları da ona qoşulduqdan sonra həmin ildə 7 minlik ordu ilə Şirvana daxil oldu. Şirvanlıları məğlub etdikdən sonra Bakını ələ keçirdi, 1501-ci ildə Şərur yaxınlığında Ağqoyunlu Əlvənd Mirzənin 30 minlik ordusunu dağıtdı. Sonra Təbrizə daxil oldu. Burada Şah İsmayıl özünü Azərbaycan şahı elan etdi.

Səfəvilər dövlətinin yaranması Azərbaycanın dövlətçilik tarixində yeni mərhələ oldu. Uzun Həsənin nəvəsi görkəmli dövlət xadimi Şah İsmayıl Xətai babasının başladığı işi başa çatdırdı, şimalı-cənublu bütün Azərbaycan torpaqlarını öz hakimiyyəti altında birləşdirə bildi. Paytaxtı Təbriz şəhəri olan vahid, mərkəzləşdirilmiş Azərbaycan dövləti - Səfəvilər dövləti dövründə Azərbaycanın dövlət idarəçiliyi mədəniyyəti daha da yüksəldi. Şah İsmayıl,

və 1507-ci ildə Van və Ərzincanı, 1508-ci ildə isə ərəb İraqını tutdu. İsmayılın qərbdə hərbi əməliyyatlar keçirməsindən istifadə edən Özbək xanı Məhəmməd Xorasanı işğal etdi və şahı təhric edərək məkətblər göndərərək onu hədələdi, Azərbaycana və İraqa gələcəyini bildirdi. İsmayıl cavabında özünün Xorasanı gələcəyini bildirdi və ona əziyyət çəkməyi məsləhət gördü. I Şah İsmayıl 1510-cu ildə Xorasanı doğru hərəkət etdi və Mərv yaxınlığında Məhəmməd xanı məğlub edərək Xorasanı ələ keçirdi. Daha sonra Anadoluya döndürən İsmayıl Ağqoyunlular dövründə Azərbaycana tabe olan Şərqi Anadolunu ələ keçirmək üçün hərəkətə keçdi və 1512-ci ildə Qaraman və Malatyanı imperiyanın ərazisinə birləşdirdi.

XVI-XVII əsrlərdə ordu dövlət (vilayət hakimiyyətinin qoşunu, qorçu) və Şah qoşununa (tufəngçilər, topçular, qulamalar, süfilər) ayrılırdı. Bir qayda olaraq dinc dövrdə vilayət hakimi 2-3 min nəfərlik nizami ələ saxlayırdılar. Müharibə zamanı isə hər bir vilayət hakimi Şahın çağırışına əsasən 8-10 min nəfərlik qeyri-nizami qoşun səfərbərliyi alırdılar. Dövlət qoşununun 20-30 min nəfərlik qorçu adlanan növü türk tayfa süvarilərindən ibarət olub ölkəni daxilədən və xaricdən yaranan təhlükədən qoruyurdu.

Şəhərlərdə məktəb və mədrəsə şəbəkəsi yaradılmışdı. Məktəblərin çoxu vəqf hesabına idarə olunsa da, bəzi məktəblərin xərcini şah ödəyirdi. Pullu özəl məktəblər də mövcud idi. Şagirdlər ibtidai təhsil məktəbini bitirdikdən sonra orta təhsil verən mədrəsəyə daxil olurdular. Evliya Çələbi 1647-ci ildə Təbrizdə 600 məktəb və 47 mədrəsə, Şamaxıda isə 40 məktəb və 7 mədrəsə olduğunu bildirmişdir. Mədrəsədə ilahiyat, hesab, cəbr, həndəsə, astronomiya, coğrafiya, tibb, fəlsəfə, tarix, ədəbiyyat fənləri öyrədilirdi.

Bu dövrdə Səfəvilərin genişlənməsi və sabitliyi üçün təhlükə

kə yalnız Osmanlı imperiyası idi. Şiə məzhəbinin yayıcısı olan Şah İsmayıl osmanlılar üçün təhlükə hesab olunurdu. Bundan başqa, osmanlıların imperiya ərazisində qızılbaşlara qarşı təqibləri düşmənçilik hisslərini daha da alovlandırmışdı. Münasibətlərin get-gedə gərginləşməsi, nəhayət döyüşlə nəticələndi. 1512-ci ildə taxta çıxan I Səlim Avropa dövlətləri ilə sülh bağladı və bütün qüvvələrini Səfəvilərə qarşı səfərbər etdi. O, Ədirnədə fəvqəladə divan çağırıldı. Bu divanda sünni üləmələr Qızılbaşları kafir adlandırdılar və onlarla müharibənin doğru olduğuna fətva verdilər. Daha sonra I Səlimin əmrinə Anadoluda 40-70 min arasında şiə qılıncdan keçirildi. 1514-cü ildə Osmanlı ordusu I Səlimin rəhbərliyi ilə Səfəvilərin ərazilərinə daxil oldu. Belə olduqda Şah İsmayıl 1514-cü ildə Çaldıran düzündə Osmanlı ordusunu qarşıladı. Osmanlıların sayca böyük üstünlüyü, ingilislərdən alınmış 300 topun təsirini göstərdi. Qızılbaş sərkərdələri Şah İsmayıla Osmanlı ordusuna gecə ikən hücum etməyi məsləhət gördülər. Şah İsmayıl isə bunu şəxsiyyətinə sığışdırmadı. Şah İsmayıl hücumu gecə keçsəydi, Sultan Səlimin ordusunu darmadağın edərdi. Səfəvilər məğlub oldu. Osmanlılar Təbrizi tutdu.

Çaldıran məğlubiyyəti Xoyun, Mərəndin və Təbrizin ələ keçirilməsiylə nəticələndi. I Səlim Təbrizdə çox dayana bilmədi. Talan etdiyi Azərbaycan sərvəti ilə bərabər, bir çox incəsənət xadimləri və sənətkarları da əsir apardı.

1515-ci ildə Osmanlı Türkiyəsi ilə sülh müqaviləsi bağlandı. Osmanlılar həmişəlik qərbi Anadoluya yiyələnir, lakin sonrakı 100 il ərzində yenə də Azərbaycan osmanlıların təzyiqinə və talanına məruz qalırdı. Faktiki olaraq, bütün Yaxın Şərqdə azərbaycanlılar müəyyən dərəcədə osmanlılara qarşı dayanaraq, öz müstəqilliklərini qoruyub bilməmişlər.

Çaldıran döyüşündə Şah İsmayılın ilk və son dəfə məğlub olduğu.

Çaldıran məğlubiyyətindən sonra Şah İsmayıl 10 il yaşasa da, heç bir ciddi hərbi səfər etmədi...

Səfəvilər dövlətinin tarixində osmanlılarla münasibət xüsusi bir xətt təşkil edir. Yalnız məzhəb ayrılığı bu iki türk dövlətinin məhrəbənə qonşuluq şəraitində yaşamasının qarşısını alırdı. Bunun nəticəsi idi ki, ayrı-ayrı vaxtlarda bu dövlətlərin qoşunları üz-üzə gəlməli oldu. I Təhmasibin hakimiyyəti dövründə, 1528-ci ildə özbəklər Xorasanı hücum etdilər. Həmin il şah ordusu ilə şərqi doğru hərəkət etdi və özbəkləri Hərət yaxınlığında darmadağın

etdi...

Səfəvilərin hakimiyyəti dövründə də Azərbaycan Qara dəniz və Aralıq dənizi hövzəsi ölkələrindən başlamış uzaq İngiltərə və Skandinaviyaya qədər bir çox Avropa dövlətləri ilə diplomatik əlaqə saxlayırdı. Şah İsmayıl Xətai, Şah Təhmasib, Şah Məhəmməd Xudabəndə, Şah Abbas və başqaları Səfəvi hökmdarlarının saraylarında çoxsaylı qərb diplomatları Səfəvi dövləti ilə sıx qarşılıqlı əlaqələr yaratmaq üçün danışıqlar aparmışdılar. Azərbaycan Ağqoyunlular dövründə olduğu kimi, səfəvilərin hakimiyyəti zamanında da Şərqlə Qərb arasında qarşılıqlı əlaqələrdə mühüm rol oynamaqda davam edirdi. Bu baxımdan Səfəvilər dövləti dünyanın diqqətini çəkirdi.

I Şah Abbas özünün uğurlu islahatları ilə orta əsr Azərbaycan tarixində xüsusi yer tutur. Şah I Abbas osmanlılarla sülh bağladıqdan sonra islahatlara başladı. Əvvəlcə tayfaların üsyanları ehtimalını aradan qaldırmaq üçün onların əlbaşına silah gəzdirmək hüququnu ləğv etdi, qeyri-türklərin, əsasən farsların hakimiyyətini möhkəmləndirmək üçün paytaxtı onların sıx yaşadığı İsfahana köçürdü. Ordunu yenidən təşkil etdi. Belə ki, orduda qızılbaşlarla yanaşı, tufəngçi, topçu və qulamalar adlanan birlikləri yaratdı. Böyük tikinti işləri apardı, bəzi şəhərləri vergidən azad etdi.

Böyük Səfəvilər Dövləti 1736-cı ilə kimi mövcud oldu. Səfəvi dövlətinin süqutundan sonra hakimiyyət gələn görkəmli Azərbaycan sərkərdəsi Nadir şah Əfşar (1736-1747) keçmiş Səfəvi imperiyasının sərhədlərini daha da genişləndirdi. Azərbaycanın əfşar-türk elindən çıxmış bu böyük hökmdar 1739-cu ildə Dehli də daxil olmaqla Şimali Hindistanı da ələ keçirdi. Lakin Azərbaycan hökmdarının bu geniş ərazidə qüdrətli mərkəzləşdirilmiş dövlət yaratmaq planları baş tutmadı. Nadir şahın ölümündən sonra onun idarə etdiyi geniş ərazili imperiya süquta uğradı. Hələ Nadir şahın sağlığında ikən azadlıq mübarizəsinə qalxan və müstəqilliyə can atan Azərbaycan torpaqlarında yerli dövlətlər yarandı. Beləliklə, XVIII əsrin II yarısında Azərbaycan xırda dövlətlərə - xanlıqlara və sultanlıqlara parçalandı. Ölkənin hərbi-siyasi tənzimləmə dövrü başladı. Azərbaycanın qədim dövlətçilik ənənələrini yaşatmağa çalışan ayrı-ayrı xanlar bütün ölkəni yenidən vahid dövlət kimi birləşdirməyə çalışsalar da, buna nail ola bilmədilər...

Hazırladı:
baş leytenant
Günay TAĞIYEVA,
"Azərbaycan Ordusu"

Yaxşı dost arzularsansa, yaxşı dost olmasın. Dostluq duyğusu, dostluğun cəfakəsi olmaq - dostluğu qorumaq mənəvi zənginlikdi. Yüksək döyüş hazırlığına malik olan Azərbaycan əsgəri yüksək mənəvi-psixoloji hazırlığa da malikdir. Deməli, dostun da, dostluğun da qədrini bilir...

Xarakter yeniyetməlikdən ülgüleşir, ülgüleşə-ülgüleşə formalaşır, gənclikdə püxtələşir. El arasında "Ömrün oğlan çağları" kimi tanıtılan gənclik hərbi xidmət deməkdir. Yeniyetmə çağırış yaşına çatır, hərbi xidmətə gedir, Hərbi and içir, hərbi vəzifələrinin icrasına başlayır. Əsgər bilir ki, başlıca hərbi vəzifəsi torpağı qorumaqdır. Torpaq döyüş növbətçiliyiylə qorunur; hərbi xidmətin mahiyyəti müharibədə (müharibə şəraitində) döyüş növbətçiliyiylə yaşadılır, səngərdə hərbi vəzifələr döyüş növbətçiliyiylə eyniləşir...

Hərbi xidmət gəncləri - əsgərləri əsl vətəndaş kimi formalaşdırır...

Səngərdə əsgərlərdən biri demişdi ki, əsgər döyüş növbətçiliyini Vətən sevgisiylə qoşa, yanaşı (bəlkə də müstərek!) aparır. Döyüş növbətçiliyinin belə dərk edilməsi əsgərin əsl vətəndaş kimi formalaşmasının başlanğıcıdır. Belə düşüncələr, belə xoş ovqatlar tək yaşanılmazdır. Əsgər belə gerekli ovqatı əsgər dostlarıyla nəfəs-nəfəsə yaşayır. Döyüş növbətçiliyinin

məsuliyyəti döyüş hazırlığının səviyyəsinin yüksəlməsiylə nəticələnir.

Yüksək döyüş və mənəvi-psixoloji hazırlığa malik

nin işığında, hərbi xidmətə münasibətin dönməzliyiylə möhkəmlənir. Azərbaycan əsgəri bilir ki, dostluq mənəvi zənginliklə qazanılır,

Əsgər dostluğu

Dostluğu yaşatmaq mənəvi zənginlikdir

olan Azərbaycan əsgəri əsgər dostluğunu milli mentalitetin tərkib hissələrindən biri kimi yaşadır.

Əsgər dostluğu bir şirin salam-əleyklə başlayır, dünyagörüşününün uyğunluğuyla, yaxınlığıyla, fakt və hadisələrə yanaşma tərziyin mütənəsbiliyiylə, bəlkə də eyniliyiylə, marağ dünyasının ortaqlığıyla, ədəbiyyata, incəsənətə bələdliyin səviyyəsiylə,... davam etdirilir, Vətən sevgisi-

onu qorumaq xarakter bütövlüyüdü; Azərbaycan Ordusu bütöv xarakterli əsgərlərin ordusudur.

"Qlobus" istiqamətində həmlə olacaqdı; hamı döyüş əzmiylə, qələbə ruhuylla döyüş əmrinin verilecəyi anı gözləyirdi. Son kəşfiyyat məlumatları əsasında çəvik əməliyyat hazırlanmışdı...

Komandir Kamille Rəhmana əməliyyatdan əvvəl düşmənin nəzarəti altında

olan strateji mövqelərə, çixışlara çatmağı tapşırırdı, döyüş əmri verildə atışa əvvəlcə onlar başlamalıydı. Seymur cəsarətlə: "Komandir, xahiş edirəm, Kamilin əvəzinə mənə gəndərin. Kamil xəstəhəldi...". - demişdi. Komandirin qəş-ları çatılmışdı. Yadına Kəbulda müalicədən tənə qayıtmış Usmanın əvəzinə döyüşə getməkdə ısrarlı olan Şərif düşmüşdü; Usmanla Şərif dostuydu. Seymurla Kamil kimi...

Komandirin əli ahəstəcə Seymuru çiyinə enmişdi...

Əsgər dostluğu 40 il, 60 il, 75 il, 80 il,... bundan əvvəl də olub, indi daha duyğusalılıqla yaşadılmaqdadı.

"N" hərbi hissəsində xidmət edən əsgərlər asudə vaxtlarında həm də əsgər dostluğundan danışirlar. Əsgər Babək Fətəliyev Masallı rayonundandı, əsgər Toğrul Qənbərov Bakının Sabuncu qəsəbəsindəndi. Hərbi xidmətə müxtəlif vaxtlarda başlayan bu əsgərlər dostluğu hərbi xidmətin davamı kimi yaşatmağa söz veriblər. Toğrul ilk döyüş növbətçiliyinə Babəkəkin müşayiəti ilə gedib və bu anı həmişə könül xoşluğu ilə xatırlayır.

Əsgər dostlarının hər söhbəti qələbə ruhuylla yekunlaşır. 1993-cü ilin payızında Zəngilanda Sərvərle, Surxayla, Firdunla, Əliyülə bir əhd ələmişdik: Qələbədən sonra Cıdır düzündün çiçəklərinin şəhinə bələncəyik. Babəkə Toğrul da belə bir əhd ediblər. Onlar da bizim kimi əmindirlər ki, əhdimizin gerçəkləşəcəyi günün ərəfəsindəyik...

Rəşid HÜSEYNOV,
"Azərbaycan Ordusu"

Hərbi texnikalar, silahlar

T129 ATAK hücum helikopteri

T129 ATAK hücum helikopteri Agusta A129 Mangusta platformasının bazası əsasında "Turkish Aerospace Industries" (TAI) şirkəti və tərəfdaşı "AgustaWestland" şirkəti ilə birlikdə hazırlanıb. Helikopter quru qoşunlarına və kəşfiyyat missiyalarına isti hava və yüksək dağlıq şəraitində, gecə-gündüz vaxtlarında atəş dəstəyi vermək üçün nəzərdə tutulub. T129 ATAK helikopterinin ilk uçuşu 2009-cu ildə həyata keçirilib və 2014-cü ildə istismara verilib.

Hücum helikopterinin T129A EDN (sürətli Erken Duhul Helikopteri), 20 mm-lik pulemyot və 70 mm-lik

diametrlə raketini daşımağa qadir olan T129A, radioelektron mübarizə sistemi ilə təchiz edilmiş çoxməqsədli T129B versiyaları da mövcuddur. T129B helikopteri 20 mm-lik Qatlıq pulemyotu ilə silahlanıb. Və faydalı yük kimi 8 ədəd UMTAS, 12 Roketsan Cirir və 2 AIM-92 Stinqer kimi raketləri daşımağa qadirdir.

T129 ATAK hücum helikopterinin heyəti iki pilotdan ibarətdir: pilot və atıcı pilotdan. Helikopterinin uzunluğu 13,45 metr, rotorun diametri 11,9 metr, hündürlüyü 3,4 metr, diskinin sahəsi 111,22 kvadrat metrə qədərdir.

T129 ATAK helikopterinin maksimal uçuş çəkisi 5000 kiloqram təşkil edir. Güc qurğusu iki ədəd turboval mühərrikindən ibarətdir və onların hər biri 1361 at gücündədir. T129 ATAK-ın uçuş xü-

susiyətlərinə gəldikdə isə sürəti saatda 278 kilometr, hərəkət radiusu 561 kilometr, paromun uzaqlığı 1000 kilometrdir. Helikopterin tavanı 6096 metrdir.

Hücum helikopterinin silahlanmasına 1 ədəd M197 20x102 mm-lik üçlüəlü dönnən topla (500 atışlı), 4 asılqan nöqtəsi, 4 buraxıcı konteyner daxildir.

T129 ATAK helikopteri 38x81 mm-lik idarəolunmayan, 76x70 mm-lik ida-

rəolunmayan raketlərlə, 8 ədəd AGM-114 Hellfire, BGM-71 TOW, Hydra 70, Spike-ER, UMTAS, OMTAS, tank əleyhinə və tank əleyhinə Sura DSнора, 12x Roketsan Cirir, 2 ədəd zenit AIM-92 Stinqer, Mistal və ya AIM-9 Sidewinder raketləri və 12,7 mm-lik pulemyot bölməsi ilə də təchiz olunub.

Hazırladı:
Svetlana YUSUBOVA,
"Azərbaycan Ordusu"

Ermənistan ordusunda kriminal hadisələr

İşğal edilmiş Madagiz yaşayış məntəqəmizdə yerləşdirilən Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələrindən birində baş telefoncu vəzifəsində xidmət edən əsgər Arkadiy Yepisqopsyan həbs edilib.

Xüsusi şöbənin zabiti polkovnik Zarzant Mxtryanın qaldırdığı vəsatətə əsasən, artilleriya idarəetmə təqimının baş telefoncusu A.Yepisqopsyana qarşı cinayət işi açılıb.

2001-ci il sentyabr ayının 29-da anadan olmuş hərbi qulluqçu A.Yepisqopsyan, bu ilin yanvar ayında Ermənistanın Artaşat rayon komissarlığı tərəfindən hərbi xidmətə çağırılaraq Dağlıq Qarabağdakı işğalçı bölmələrdən birinə hərbi xidmətə göndərilib.

İstintaq zamanı məlum olub ki, A.Yepisqopsyan yüksək rütbəli zabitlərin telefonunu danışıqlarına qulaq asaraq onların qeydiyyatin aparır-mış. Onun gizlin saxladığı qeyd dəftərində dinlədiyi danışıqların məzmununun, telefonunda isə bəzi danışıqların audio yazısının olduğu aşkar edilib. Hərbi polisə müstətiqləri baş əsgərin bu danışıqları kimin əmri ilə qeyd etdiyini və kimlərə məruzə olunduğunu araşdır.

Faktla bağlı hərbi polis tərəfindən qaldırılan cinayət işi üzrə araşdırma davam edir.

* * *

Ermənistan tərəfindən işğal edilmiş Madagiz yaşayış məntəqəsində yerləşdirilən düş-mən ordusunun qumbaraatan batareyasında xidmət edən əsgər Samson Harutunyan xidmət yerindən qaçıb.

Batareyanın əsgəri xəstəliyi ilə bağlı hərbi hospitala göndərilməsinə baxmayaraq, tibb məntəqəsinə gedərkən yolda qaçıb.

Hərbi polis tərəfindən fərarilik edən əsgərin tapılaraq geri qaytarılması üçün tədbirlər görülür. Faktla bağlı qaldırılan cinayət işi üzrə araşdırma aparılır.

* * *

İşğal edilmiş yaşayış məntəqələrimizdə yerləşdirilən Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələrindən birində daha bir cinayət hadisəsi qeydə alınıb.

Düşmən ordusunun 7-ci dağ atıcı alayının hərbi qulluqçusu naməlum şəraitdə yaralanıb.

Komandanlıq tibb məntəqəsinə yerləşdirilən əsgərin yaralanma faktını ört-basdır etməyə çalışıb. Lakin sonradan vəziyyəti ağırlaşdığı üçün alay komandiri yaralanan hərbi qulluqçu Ardağ Qriqoryanı hərbi hospitala göndərmək məcburiyyətində qalıb. Faktın üstü açıldıqdan sonra hüquq-mühafizə orqanlarına məlumat verilib. Hazırda A.Qriqoryan hərbi polisə nəzarəti altında müalicə olunur.

Faktla bağlı qaldırılan cinayət işi üzrə hərbi polis tərəfindən təhqiqat aparılır.

* * *

İşğal edilmiş yaşayış məntəqələrimizdə yerləşdirilən Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələrindən birinin daha bir əsgəri fərarilik edib.

Məlumatı verən zabir Gevorg Davtyanın bildirdiyinə görə, əsgər Arman Hakopyan fərarilik etməsi axşam yeməyindən sonra məlum olub. İki gün axtarışdan sonra atasının qonşu rayonda yaşayan əsgərlik dostunun evindən tapılan A.Hakopyan saxlanılıb.

A.Hakopyan izahatında xidmət yoldaşları tərəfindən mütəmadi olaraq döyülməkdən, incidilməkdən və təhqir edilməkdən bezdiyi üçün qaçdığını yazıb.

Faktla bağlı cinayət işi açılıb, araşdırma aparılır.

* * *

İşğal edilmiş yaşayış məntəqələrimizdə yerləşdirilən Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələrindən birində yerlibazlıq zəminində daha bir cinayət hadisəsi baş verib.

Ermənistanın Artaşat şəhərindən çağırılan və işğalçı ordunun 4-cü təborunun 10-cu bölümündə xidmət edən Artur Qriqoryan qarabağlılar tərəfindən döyüldü. Aldığı ağır zərər bə-şəbətindən halı pisləşən hərbi qulluqçu A.Qriqoryan hərbi hospitala yerləşdirilib.

Faktla bağlı cinayət işi açılıb, hərbi polis tərəfindən araşdırma aparılır.

Hazırladı:
İsa ELDAROĞLU

Baş redaktor
polkovnik-leytenant
İlham BEHBUDOV

Telefonlar

Baş redaktor: (012) 510-71-97 (faks);
Baş redaktorun müavini: (012) 510-64-27;
Məsul katib: (012) 510-71-98;
Məktublar şöbəsi: (012) 510-64-28.

Ünvanımız

Bakı şəhəri, akademik
Şəfaət Mehdiyev küçəsi 144,
"Qızıl Şərq" hərbi şəhəriçiyi

Növbətçi

baş leytenant
Mahmud MÖHBALİYEV

Qəzetin hesabı

Nərimanov Rayon Xəzinədarlığı
Kod: 200189
VÖEN: 1500428611

Qəzet haftada iki dəfə (III-VI günlər) nəşr olunur.
"Azərbaycan Ordusu" qəzeti kompüter mərkəzində
sehifələndirilib. "Hərbi nəşriyyat"ın mətbəəsində hazır
diapozitivlərdən çap olunur. Əlyazmalara roylar verilmir,
təqdim edilən yazılar müəlliflə qaytarılır.
Qəzeti mod.gov.az saytımdan oxuya bilərsiniz.

Lisənziya № 361
Sifariş № 417
Nüsxə 3960